

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİK ANA SANAT DALI

MÜZİKTE KLASİK DÖNEMİN KEMAN REPERTUVARINA YANSIMASI

Kerem Can TEOMETE

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ADANA / 2023

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİK ANA SANAT DALI**

MÜZİKTE KLASİK DÖNEMİN KEMAN REPERTUVARINA YANSIMASI

Kerem Can TEOMETE

Danışman : Prof. Ülviye GÜLER

Jüri Üyesi : Doç. Raup MUSAEV

Jüri Üyesi : Dr.Öğr. Üyesi Alper Tunga ÖZCAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ADANA / 2023

Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne;

Bu çalışma, jürimiz tarafından Müzik Ana Sanat Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan: Prof. Ülviye GÜLER
(Danışman)

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Alper Tunga ÖZCAN

Üye: Doç. Raup MUSAEV

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylarım.
.....// 2023

Prof. Dr. Serap ÇABUK
Enstitü Müdürü

NOT: Bu tezde kullanılan ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'ndaki hükümlere tabidir.

ETİK BEYANI

Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim. / / 2023

Kerem Can TEOMETE

ÖZET

MÜZİKTE KLASİK DÖNEMİN KEMAN REPERTUVARINA YANSIMASI

Kerem Can TEOMETE

Yüksek Lisans Tezi, Müzik Ana Sanat Dalı

Danışman: Prof. Ülviye GÜLER

Ocak 2023, 50 sayfa

Bu araştırmada, Müzikte klasik dönemin keman repertuvarına olan katkısı ve yansıması dönemsel bilgiler ile keman repertuvarına katkıları analiz etmek suretiyle incelenmiştir.

Birinci bölüm, bu araştırmaya gerekçe olan problem, amaç ve hangi açılardan önem taşıdığını belirten, ayrıca araştırmanın sınırlarının açıklandığı bölümdür.

İkinci bölüm, Müzikte klasik dönemin açıklandığı bölümdür.

Üçüncü bölüm, Klasik dönem bestecilerinin incelendiği bölümdür.

Dördüncü bölüm, Klasik dönem bestecilerinin dönemsel sırlamasının incelendiği bölümdür.

Beşinci bölüm Müzikte klasik dönemin keman repertuvarına yansımasının incelendiği bölümdür.

Anahtar Kelimeler: Müzikte klasik dönem, keman repertuarı, klasik dönem keman repertuarı.

ABSTRACT

REFLECTION OF THE CLASSICAL PERIOD IN MUSIC TO THE VIOLIN REPERTOIRE

Kerem Can TEOMETE

Master Thesis, Department Of Music

Supervisor: Prof. Ülviyye GÜLER

January 2023, 50 Pages

This research, the contribution and reflection of the classical period to the violin repertoire in music were examined by analyzing the contributions to the violin repertoire with periodical information.

The first part explains the problem, purpose and importance of this research, and also explains the limits of the research.

The second chapter discusses classical period in Music is explained.

The third part, classical period composers are examined.

The fourth part examines the periodic order of the composers of the classical period.

The fifth part is the section where the reflection of the classical period in music on the repertoire of violins is examined.

Keywords: Classical period in music, violin repertoire, classical period violin repertoire.

TEŞEKKÜR

Müzikte klasik dönemin keman repertuvarına yansıması adlı yüksek lisans tezimin bütün aşamalarında, yardım ve desteklerinden dolayı danışmanım Prof. Ülviyye Güler'e teşekkürlerimi sunarım.

Kerem Can TEOMETE

Adana / 2022

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
TEŞEKKÜR	vi
RESİM LİSTESİ.....	ix

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	2
1.3. Araştırmanın Önemi	2
1.4. Sınırlılıklar	3
1.5. Yöntem.....	3
1.6. Veri Kaynakları.....	3
1.7. Tanımlar.....	3

BÖLÜM II

MÜZİKTE KLASİK DÖNEMİN İNCELENMESİ

2.1. Klasik Dönem	5
2.2. Rokoko Akımı.....	6
2.3. Fırtına ve Gerilim Akımı	7
2.4. Aydınlanma.....	7
2.5. Menheim Okulu	8
2.6. Klasik Dönem’de Müzik Biçimleri.....	10

BÖLÜM III

KLASİK DÖNEM BESTECİLERİNİN DÖNEMSEL SIRALAMASI

3.1. Klasik Dönem Bestecileri	11
3.2. Klasik Dönem Bestecilerinin Dönemsel Sıralaması	12
3.3. Joseph Haydn.....	21

3.4. W.A MOZART	23
3.5. Ludwig Van BEETHOVEN	25

BÖLÜM IV

KLASİK DÖNEMDE KEMANIN GELİŞİMİ

4.1. Klasik dönemde keman metotları	29
4.1.1. Giovanni Battista Viotti (1755-1824)	29
4.1.2. Pierre Baillot (1771-1842)	30
4.1.3. Pierre Rode (1774-1830)	31
4.1.4. Louis Spohr (1784-1859)	32
4.1.5. Rodolphe Kreutzer (1766-1831)	33
4.1.6. Jacques-Fereol Mazas	34
4.1.7. Federigo Fiorillo (1755-1853)	35
4.2. Klasik Dönemde Keman Konçertoları	36
4.2.1. Haydn Keman Konçertoları	37
4.2.2. Mozart Keman Konçertoları	37
4.2.3. Keman Konçertosu No. 1 Si bemol majör, K. 207 (1775)	37
4.2.4. Keman Konçertosu No. 2 Re majör, K. 211 (1775)	38
4.2.5. Keman Konçertosu No. 3 Sol majör, K. 216 (1775)	38
4.2.6. Keman Konçertosu No. 4 Re majör, K. 218 (1775)	39
4.2.7. Keman Konçertosu No. 5 La majör, K. 219 (1775) “Türk Konçertosu”	39
4.2.8. Beethoven Keman konçertosu Re Majör, Op. 61	39
4.3. Klasik dönemde sonat	41

BÖLÜM V

SONUÇ, ÖNERİ VE YORUMLAR

5.1. Sonuç, Öneri ve Yorumlar	45
-------------------------------------	----

KAYNAKÇA	47
ÖZGEÇMİŞ	50

RESİM LİSTESİ

	Sayfa
Resim 1. Menheim Okulu	8
Resim 2. Klasik dönem bestecileri	12
Resim 3. Klasik dönem bestecileri listesi.....	20
Resim 4. Joseph Haydn	21
Resim 5. W.A Mozart.....	23
Resim 6. Ludwig Van Beethoven.....	25
Resim 7. Giovanni Battista Viotti	29
Resim 8. Pierre Baillot	30
Resim 9. Pierre Rode.....	31
Resim 10. Louis Spohr	32
Resim 11. Rodolphe Kreutzer	33
Resim 12. Jacques-Fereol Mazas	34
Resim 13. Federigo Fiorillo.....	35

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem

“Klasik Dönem, yaklaşık olarak 1750 yılında başlamış ve 1825 yılında yerini erken romantik döneme bırakmıştır. Bu dönem sadece müzik tarihinde değil, sanat tarihinde de Aydınlanma Çağı olarak anılmıştır. Barok dönemin getirdiği süs, karmaşa, abartı ve şaşaa klasik dönemde yerini doğallığa, kurallara ve sadeliğe bırakmıştır.

Klasik dönem, diğer dönemlerle kıyaslandığında oldukça kısa bir zaman dilimi içerse de müzik tarihinde köklü değişimlere ev sahipliği yapmıştır. Sonat formunun yapısındaki değişiklikler, orkestra ve oda müziği yapılarının gelişimi, konçerto formundaki köklü değişiklik, müzik okulları, oda müziği kavramının müziğin içine tamamen girmesi ve özümsemesi, klavsenin yerini piyanoya bırakması bu dönemde sayılabilecek değişimlerden sadece bir kaçıdır” (Özkaya, 2018, s.1).

Barok dönemin kapanması ile klasik döneme geçiş olmuştur. Klasik döneme geçiş etkenlerinden bazıları piyanonun icadı ve senfoni formunun yaygınlaşması olarak öngörülmektedir.

“Bu dönemde müzik, sarayın ve aristokratların tekelindeyken orta sınıfın müziğe olan ilgisi halk dinletilerini ön plana çıkarmaya başlamıştır” (Çelik, 2012, s.2).

Müzik artık soyluların ellerinden alınarak, saraylarda yapılan konserlerden, halk konserlerindeki geniş salonlara geçişi sağlanmıştır. Basit eşlikli ya da eşiksiz vokal parçalar halkın beğenisine sunulmuştur” (Çelik, 2012, s.2).

Müzik tarihinde klasik dönem çok önemli bir yer taşımaktadır. Keman repertuvarının önemli eserleri ve metotlarının önemli bir kısmının bu dönemde yazıldığı gözlemlenmektedir. Ayrıca yeni keman eklentileri klasik dönemde gelişmiş ve bulunmuştur. Bunlara verilebilecek örnekler olarak çenelik ve arşe olabilir.

“Sonat allegrosu, sonat, konçerto, oda müziği, senfoni, serenat ve divertimento türleri ön plana çıkarmıştır. - Barok dönemde ‘dış bükey görünümlü olan keman yayı’, klasik dönemde günümüzdeki ‘içbükey’ şeklini almış, bu değişim temel yay tekniklerini de etkileyerek, Barok dönemden gelen detache, legato, martele, staccato gibi tekniklerin yanında spiccato ve sotiye tekniklerinin de oluşumuna imkân tanımıştır” (Aydın, 2013, s.216).

“Kemana, L. Spohr (1784-1859) tarafından çeneliğin eklenmesi ile hem tınısı değişmiş hem de kavramak daha kolay hale geldiği için daha özgür bir sol el tekniği gelişmiştir. - Kemanın çenelik gibi yeni eklentileri, vibratonun gelişmesine ve aynı zamanda müziğin ifadesine katkıda bulunmuştur. - Repertuarlar teknik açıdan zorlaşmıştır” (Kapçak, 2008, s.18).

“Orkestralarda çalgıların ritm ve ses özelliklerine göre kullanımı virtüözitenin artmasına yol açmıştır. -Crescendo ve decrescendo yaygın kullanılmaya başlamış ve bu kullanım, müzikal anlatıma hoş bir esneklik ve yumuşaklık kazandırmıştır” (Erdem, 1998, s.28).

Anlatılanlar ışığında, araştırmanın problem cümlesi aşağıda belirtildiği gibidir.

- I. Müzikte klasik dönem nedir ?
- II. Klasik dönem bestecileri kimlerdir ?
- III. Klasik dönem bestecileri keman repertuvarına hangi eserleri kazandırmıştır?
- IV. Müzikte klasik dönemin keman kepertuvarına yansıması nedir ?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; Müzikte klasik dönemin keman repertuvarına yansıması teknik ve müzikal olarak araştırılarak, dönemin bestecilerinin keman repertuarı gelişimi için yazdıkları metotlar ve eserler incelenecektir.

Bu amaç doğrultusunda, aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır:

1. Müzikte klasik dönemin keman repertuvarına kazandırdığı metot ve eserler nelerdir ?
2. Müzikte klasik dönem nedir ?
3. Klasik dönem bestecilerinin keman repertuvarına kazandırdığı eserlerin kemana teknik ve müzikal yansıması nelerdir ?
4. Yapılan incelemelerin keman eğitime nasıl bir katkısı olacaktır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Müzikte klasik dönem müzik tarihinde bestelenen eserleri ve metotları ile önemli bir yer almaktadır. Enstrüman kullanımının virtüözite bakımından geliştiği bir dönemdir. Keman repertuarında bulunan ve günümüz keman eğitiminde kullanılan birçok metot

bu dönemde yazılmıştır. Ayrıca klasik dönemin keman repertuvarına önemli eserler kazanıldığı düşünülmektedir.

Araştırma, müzikte klasik dönemin incelenmesi, dönemsel incelemeler sonucunda bestecilerin keman repertuvarına sağladıkları katkıların görsel kaynaklar ile desteklenecektir.

Dönem içerisinde yazılan keman metotlarının günümüzde de keman eğitiminde ki önemi eğitimciler tarafından bilinmektedir. Dönem içerisinde yazılan metotların günümüz klasik keman eğitiminde kullanıldığı, kemanın teknik ve eğitim kapasitesini geliştirdiği görülmektedir. Türkiye’de bu konuda bir araştırmanın, daha önce yapılmamış olduğu ve bu bağlamda araştırmanın alandaki bir boşluğu doldurduğu düşünülmektedir.

1.4. Sınırlılıklar

- * Bu araştırma, kaynak alınan verilerde aktarılan bilgilerle sınırlıdır.
- * Araştırmanın süresi, Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü’nün ön gördüğü Tez Aşaması süresi ile sınırlıdır.

1.5. Yöntem

Bu araştırma, nitel araştırma türünde bir araştırmadır. Doküman analizi ve betimsel yöntem tekniği kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

“Nitel Araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi (literatür tarama) gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda 3 gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir” (Yıldırım ve Şimşek, 2000, s. 19).

1.6. Veri Kaynakları

Bu araştırmada, müzik ansiklopedileri, bilimsel yayın kaynakları kullanılmıştır. Temel veri kaynağı, örnek makaleler ve tez çalışmalarıdır.

1.7. Tanımlar

Virtüözite: Çalgısında ustalık, teknik yetenek sergileyebilme.

Sonat: Bir ya da iki çalgıyla seslendirilmek için bestelenmiş, üç ya da dört bölümlük müzik yapıtı.

Divertimento : Havası genellikle hafiftir ve genellikle küçük bir topluluk için bestelenir. Terim, solist veya oda topluluğu için çok çeşitli seküler enstrümantal eserleri tanımlamak için kullanılır.

Spiccato: "Spiccato, ses ve artikülasyon açısından Martelé'yi anımsatır. Martelé yayın üst kısmında çalınırken, spiccato yayın alt ve orta kısımlarıyla çalınır. Bu yayın karakteristiği, yayın her notada tellerin üzerine düşüp kalkmasıdır. Telin üzerine her düşüş, ayrı bir kuvvet gerektirir" (Biricik, 1998).

Martelé: Martelé yay şekli genellikle orta tempolu parçalarda kullanılır. Keskin ve aksanlı bir yay biçimidir.

Vibrato, Kelime anlamı ile vibrasyondan(titreşim) anlamına gelir. Vibrato müzik sözlüğünde parmakla titretmek anlamına gelsede nefesli enstrümanlar da da vibrato vardır. Bir sesin frekansını bozmadan yankılanmasına vibrato denir.

Repertuvar: Bir tiyatro kurulunun oynamak için seçip hazırlamış olduğu oyunların listesi,bir oyuncunun ezberlediği ve oynadığı rollerin listesi,bir müzik topluluğunun veya sanatçının hazırlamış olduğu parçalar,dagarcık ve birikim.

Trio: Trio üç ve üçlü demektir. 12. yüzyıldan beri kullanılan sözcük Latince'den Fransızcaya geçmiştir.Üç farklı veya aynı enstrümanı tanımlamak için de "trio" sözcüğü kullanılır.

Quartet: Kuartet kelimesi Türkçe'de dörtlü özellikle dört çalgıdan oluşan müzik grubu anlamına gelir.

Quintet : Beş ses veya beş müzik aracı için yazılan müzik eseri, kentet, kuintet.

Sextet : Altı çalgı ya da altı ses için yazılan müzik , yorumlayan topluluk.

Allegro: Canlı, neşeli ve hızlı çalmak.

Andante: Yarı yavaş çalmak.

Rondo : Bir karakter tipi olarak rondo formdan farklı olarak hızlı ve canlı müzik anlamına gelir.

BÖLÜM II

MÜZİKTE KLASİK DÖNEMİN İNCELENMESİ

2.1. Klasik Dönem

“Klasizim; eski Yunan ve Roma sanatındaki özellik ve incelikleri, klasik değerleri örnek alıp hiçbir zaman güncelliğini yitirmeyen eserler ortaya çıkarmak anlamına gelmektedir. 18. yüzyıl Klasik Dönem sanatçıları, Rönesans'ta olduğu gibi eski Yunan ve Roma eserlerine yönelmişler, o değerleri kendilerine ölçüt almışlar, eşsizliğini ve güncelliğini yıllarca kaybetmeyecek “Klasikleşmiş” eserler ortaya çıkarmışlardır. Müzikte klasik sözcüğü bir anlamda, “hafif müzik” dışında kalan müzikleri kapsar. Hafif müziğin belli zaman popüler olup daha sonra popülerliğini kaybetmesi, köklü müziğin, klasik sözcüğüyle adlandırılmasına sebep olmuştur.” (Dikicigiller, 2007, s.2).

“J. S. Bach'ın ölümü 1750'den, L. v. Beethoven'ın ölümü 1827'ye kadar geçen dönemi, müzik tarihçileri Klasik Dönem olarak adlandırmaktadırlar. Klasik Dönem sanatını özetle, dengeli ve sağlam bir yapı, netliğinin önem kazandığı, kuramcılığın esas alındığı orkestra ailesinin yapılandığı, senfonik yapıtların ortaya çıktığı, başta piyano olmak üzere çalgının, müziğin önemli bir yapı taşı olduğunun anlaşıldığı, çeşitli müzik biçimlerinin yalın bir anlatımla geniş halk kitlelerine seslendiği bir dönem olarak niteleyebiliriz.” (Erol, 1998, s.106).

“Klasik dönem; Haydn, Mozart ve genç Beethoven'ın müziğe sundukları yeni devrimlerle tanınır. Orkestra ailesinin kurulduğu, senfonik yapıların filizlendiği, piyanonun sesini iyice duyurmaya başladığı, müzik yapısındaki denge ve biçimin iyice sağlamlaştığı, Barok Dönem'in yoğun anlatımının "Sonat" ile daha yalın bir şekilde anlatıldığı bir dönemdir. Müzikte Klasik Dönem, "Klasik Stil" olarak günümüze kadar uzandığı ve hala besteciler tarafından yeni yaratıların doğmasını sağlayan büyük ve önemli bir dönemdir” (Yıldız, 2000, s.2).

“Gelişimini yaklaşık 100 yıl süren bir zaman aralığı içerisinde tamamlayan Klasik Dönem, bu süre içinde birbirinden farklı gelişmeler ve akımlar yaşamıştır. Bütünün birer parçasını oluşturan akımlar: Rokoko, Fırtına ve Gerilim (Sturm und Drang), Mannheim Okulu ve Aydınlanma (Rönesans) akımlarıdır.” (Dikicigiller, 2007, s.3).

Yukarıda belirtilen kaynaklar baz alınarak incelendiğinde, Klasik Dönem içerisinde senfonik orkestra düzeninin yapılandığı, senfonik eserlerin gelişimi, yeni müzik formlarının ortaya çıkarak dönem içerisindeki gelişimi görülmektedir. Keman ve

diğer klasik müzik enstrümanlarının Klasik Dönemde önemli bir gelişimi öngörülmektedir. Müzikal formların gelişimi enstrümanların eser çeşitliliklerini önemli şekilde etkilediği düşünülmektedir. Senfonik yapının gelişimi enstrümanların sahne üzerinde ki rollerini arttırmıştır. Ayrıca trio , quartet , quintet ve sextet gibi oda müziği formları bu dönem içerisinde enstrüman virtüözitesine önemli katkılar sağlamıştır.

2.2. Rokoko Akımı

“Sözlük manasına bakılırsa, kökeninde Fransızca “rocaille” ve “coquillage” kelimeleri olduğu biliniyor. Kök tanımlarından rocaille, basitçe, “kaya süslemesi”, coquillage ise “kabuk” demektir. 18. Yüzyıl Fransı’nda, yaygın olarak kıvrır kıvrır yapraklı bir düzenle bezenen zengin bir dekor adıdır rocaille. Ortaya çıkmasının ardında, Fransa Kralı XV. Louis dönemindeki siyasal değişimler sonucu yeni bir aristokratik ifade gereksinimi yatar.

Rönesans’tan beri inşa edilen su çeşmelerinin süslemelerinden esinlenilmiştir “rokay”; İtalya’da revaçta olan, bahçeler ile çizimler içeren kuytuları (grotto) kaya ve deniz kabuklarıyla süsleme sanatı, Fransa’da resim ve mimari gibi görsel sanatlarda ifadesi çoğalıp gravür sanatı üzerinden bütün Avrupa’ya yayılan Rokoko’yu böylece doğurmuştur.” (<https://www.ozanyarman.com/files/Barok-Rokoko.pdf>).

“Johann Sebastian Bach’ın oğullarından Johann Christian Bach, Rokoko tarzında klavsen ve oda müziği eserleri bestelemiştir. Mozart’ın ilk eserleri ve özellikle de gençlik döneminde yazdığı senfonileri de Rokoko stilinde bestelenmiştir. Rokoko akımı sadece müzikte değil diğer sanat dalları ve özellikle de mimarlıkta -günümüze kadar gelen önemli mimari yapılarla- kendini göstermiştir” (İlyasoğlu, 2009, s.70).

“Genelde, 17. yüzyıl ile 18. yüzyılın ilk yarısı, Klasik Dönem’e kadar olan süreç “Barok Dönem” olarak adlandırılmasına karşın, Barok ile Rokoko arasındaki sanat anlayışının ayrımları oldukça değişiktir. Rokoko’da renk ve ifade farkları, Barok Dönem’in belirgin ve kalın çizgisine yeğlenmiş, duygusallık ve duyumsallık öne çıkmış, Rokoko sanatının güzelliğe duyumcu açıdan yaklaşması, yapmacıklı olmakla birlikte hüner gerektiren müziksel zarif anlatımı, bazı yönlerden 19. yüzyılın romantizminden çok daha gerçek ve içtendir. Çünkü bu sanat isteğe uyarak ya da önceden programlanarak yapılmamış, dinlenmek ve zevk duymak için sanata sığınan yorgun, edilgin bir toplumun doğal davranışıyla şekillenmiştir. Rokoko gerçekten güzellik ilkesinin kesin olarak

egemen olduğu bir beğeni kültürünün son evresi, “güzel”in ve “sanatsal olan”ın eşanlamda tutulduğu son üsluptur.

Akımın önde gelen bestecileri François Couperin (1668-1733), ve Jean-Phillippe Rameau (1683-1764)’dur. Johann Christian Bach (1735-1782) Rokoko stilini oda müziği eserlerinde kullanmış, Mozart’ın ilk dönem senfonileri Rokoko stilinde yazılmıştır.” (Dikicigiller, 2007, s.3).

2.3. Fırtına ve Gerilim Akımı

“1750’lerde Alman kültür yaşamı, bir yandan Fransızların Rokoko akımı, ve 150 yıldır Avrupa’yı yönlendiren İtalyan tekniğinin etkisindedir. Almanların kendilerine özgü müzik stilleri, Klasik Dönem’le birlikte gelişir. Alman edebiyatında, adını Klinger’in (1752-1831) romanından alan Fırtına ve Gerilim (Sturm und Drang) akımı 1770’lerin derin duyarlılığını simgeler.” (İlyasoğlu, 2009, s.71).

Bu akım ise sezgi ve duyguyu, her şeyin temeli olarak görür. “Müzikte Almanların duyarlı biçemi, bir anlamda Fransızların yapay süslemelerle işlenmiş Rokoko’suna başkaldırın Almanlar, her bir müzik cümlesinin yoğun duygularla ağırlaştığı bir anlatımı yeğlerler. Bu anlatımcı dil, orta sınıfın sanatıdır. Süslü değil yalın, hatta kabadır.” (İlyasoğlu, 2009, s.71).

2.4. Aydınlanma

“Son etki olan Aydınlanma en önemli akımdır. 18.yüzyılda gerçekleşen bu akım kilisenin yapaylığına karşı oluşan bir ayaklanmadır. Dinde doğallık önemli hale gelmiştir. Dünyasal, deneysel, özgürlükçü, eşitlikçi, pratik ve ilerici bir akım olan Aydınlanma, dünya geneline etki etmiş ve toplumsal etkisini Fransız İhtilali ile göstermiştir. İhtilal sonucunda ortaya çıkan bilimsel buluşlar, orta sınıfın doğması, sanayi devriminin yaşanması gibi toplum geneline etki eden durumlardan sanat da etkilenmiştir. Yine bu dönemde İlk kez, soyluların sarayının dışında büyük alanlarda konserler düzenlenerek halka yaklaşılmıştır. Amatör müzisyenlere yer verilerek, müzik yalınlaştırılmıştır. Nota herkesin anlayabileceği bir kolaylığa dönüşmüştür. Bu dönemde müzik herhangi bir kalıbın içine alınmayarak kendi akışında yaşayan bir sanat olarak tanımlanmıştır.” (<https://musiconline.co/tr/blog/muzikte-klasik-donem>).

“Klasik Dönem’de Aydınlanma Akımı, insana verilen önemin arttığı bir düşünce şeklini temel alarak 18. Yüzyıla etki eden diğer bir akımdır. Dönemin sosyal yaşamını

etkileyen Aydınlanma Akımı sonrası sanat ve düşüncenin bireye yoğunlaşması, müziği de halka yönlendirmiş, soyluların zevkine hitap eden bir anlayıştan geniş kitlelere hitap eden bir biçime dönüşmüştür.” (Özok, 2019, s.14).

2.5. Menheim Okulu

Resim 1. Menheim Okulu

“Mannheim, Almanya’nın güney batısında, Ren ve Neckar nehirlerinin birleştiği bölgede bulunmaktadır. Palatinate Prensi IV. Friedrich, 1606 yılında bir kale olarak Mannheim’ i kurdu.” (Özkaya, 2018, s.9).

“Müzikte Klasik dönemin gelişim süreci incelendiğinde ortaya çıkan değişimin bir tesadüf eseri olmadığını, kendi içindeki kronolojisini gözlemleyerek anlayabiliriz. Viyana Ekolü’nün gelişmesi ve onu olgunlaştıran ve ilham kaynağı olan etkenleri gözlemlediğimizde, Alman müzik kültürünün olgunlaştığı Avusturya-Macaristan İmparatorluğu’nun dışında, diğer Alman Prenslikleri’nin etkin eyaletleri arasında şüphesiz Pfalz Prensi Carl Theodor’un (1724-1799) hükümdarlığı altındaki Mannheim Sarayı’nı dikkate almamız gerekir” (Yurdakul, 2020, s.4).

“Entelektüel bir birikime sahip olan Pfalz Prensi Carl Theodor Mannheim Sarayı’nda kurmayı düşündüğü orkestranın yöneticiliğine Bohemyalı besteci ve aynı zamanda kemancı olan Johann Stamitz’i (1717-89) getirmiştir” (Yurdakul, 2020, s.4).

“Mannheim Orkestrasının kurucusu, Bohemyalı besteci ve kemancı Johann Stamitz (1717-1757)’tir. Çalgısındaki ustalığıyla başkemancılığa getirilmiş ve Mannheim’daki orkestra üyelerini seçmekle görevlendirilmiştir.” 30 Stamitz’in kurduğu bu orkestrada; Stamitz’in iki oğlu, Karl ve Johann Anton, sonra Franz Xavier Richter, Ignace Holzbauer, Johann Schobert, Cari Ditters von Dittersdorf gibi birçok besteci vardı.” (İlyasoğlu, 2009, s.101).

“Stamitz ve çevresi, ellerindeki ortamdan ve imkanlardan gereğince yararlanmak için yöntemli, amaçlı çalışmalara giriştiler. Eldeki ortam, çalgıları; o çağa kadar oldukça dağınık, oldukça belirsiz bir durumda bulunan çalgı musikisiydi; günün sürümdeki çalgılarının bir araya gelmesinden ortaya çıkmış orkestraydı. Niçin bunlar bilimsel temellere dayanarak kesin bir duruma ulaştırılması! Çalışmalarının sonucu, daha “soyut” yüzeylerde gelişen duran biçimlerin daha “somut” araçlarla, çalgılarla birleştirilmesinden doğan, dengeli, düzenli bir çalgı musikisi oldu” (İlyasoğlu, 2009, s.101).

“Stamitz, çevresinde toplanan diğer müzisyenlerle birlikte, kurduğu bu orkestra üzerinde özellikle enstrümantal müzik ve senfonik müzik üzerine yoğunlaşarak çalışmalar yaptı. O dönem müzik formlarını enstrüman nitelik ve özelliklerini göz önünde tutarak yeni kompozisyonlarda uyguladı. Enstrümanların tınısal ve nüans özelliklerini ayrıntılı inceleyerek orkestrada dengeyi oluşturmaya çalıştı. Vali Theodor’un avcılarında av boruları, trompetler ve çevresindeki bandolardan davullar toplayarak orkestrada kullandı” (Kurtuluş, s.10).

“Stamitz’in çalışmaları ilk günlerde Almanya’da olduğundan daha da çok, çevre ülkelerde, bu ara Fransa’da ilgi gördü. Besteci Fransa’ya çağırıldı ve orada, nefes çalgılarının, ağaç ve pirinç çalgılarının, yaylılar yanında bir eşitlik dengesi içinde kullanıldıkları eserleri çalındı. Usta “zanaatkâr” Stamitz’in ve çevresindeki işçilerin ortak çalışması sonucu olan yenilikler artık çağın musikisinin gerçek yaratıcıları için verimli, sağlam, dengeli, güvenilir bir ortam sağlamış oluyordu” (Mimaroglu, 1970, s.103).

“Mannheim Okulu’nda enstrümanlar ve orkestra üzerinde yapılan deney ve araştırmalar, bahsedilen senfoni biçiminin yanında “symphonie concertante” biçiminin de gelişmesine neden olmuştur. Enstrümanların yeni bulunmuş tını nitelikleri, bestecileri özellikle nefesli enstrümanları toplu halde -sanki konçertonun solo enstrümanıymış gibi- orkestrayla karşılaştırarak kullanmaya götürmüştür. Bu orkestrayı dinleyen bestecilerde bıraktığı etkiler, bestecilerin sonraki eserlerinde; piyanonun, yaylı enstrümanların, başta kemanın, nefesli enstrümanların türlü topluluklar içinde, orkestranın karşısında “solist” durumunda ele alınmalarını sonuçlandırmıştır” (Mimaroglu, 1970, s.104).

“Ses gereçleri neleri gerektirmektedir? Ne gibi birleşimlere, ne gibi biçimlere yol açmaktadır? Mannheim okulunun musikiye getirdiği en önemli yenilik bu bilinci bestecilere vermesi olmuştur. Artık musiki, belirli bir tını, bir çalgının belirli özellikleri ve bu özelliklerin araştırılması gözetilmeden yapılan bir sanat olmaktan çıkmış, kendi sınırları içinde bir somutlamaya doğru yönelmeye başlamıştır” (Mimaroglu, 1970, s.105).

“Mannheim Orkestrasının her bir üyesi, zamanın ünlü bir bestecisi olduğu gibi çalgısının usta bir yorumcusudur. Kendi orkestraları için yazdıkları zor bestelerde kendi yetenek ve ustalıklarına güvenirler. Özellikle ses gürlüğündeki ustalığıyla ünlenen orkestrada büyük forteler, birdenbire küçük, piano seslere dönüşebilir. Küçük bir arı vızıltısından gök gürültüsüne kadar ses büyütme yetenekleri vardır. Dinleyicinin, ilk kez duyduğu böylesi güçlü bir orkestra sesinden ürküp forte pasajlarda ayağa fırladığı söylenir” (İlyasoğlu, 2009, s.73).

“Avrupa’da oldukça ünlenen bu orkestranın konserlerine her yerden insanlar gelerek dinler ve Mannheim Orkestrası’nda ses dinamiklerinin kullanılmasına ve orkestra tınısına hayran kalırlar. Bu konserlere Mozart da katılmış ve klarneti ilk kez burada görmüştür. Orkestrayı dinleyen Mozart ilk kez dinlediği klarnetin melankolik tınısına hayran kalmıştır. Mannheim Orkestrası’nın diğer ünlü üyeleri: Kari Stamitz, Xavier Richter ve Christian Cannabich’tir. Mannheim’lı bestecilerin senfonik yapıtları, Haydn-Mozart stilinin hazırlık evresidir” (İlyasoğlu, 2009, s.73).

2.6. Klasik Dönem’de Müzik Biçimleri

“Klasik dönemde en fazla gelişme gösteren form sonat ve senfoni formudur. Erken klasik dönemde sonat ve senfoni formu, üç bölümden oluşmuş, Haydn ve Mozart’la beraber, dört bölümlü gelişken formunu almıştır. Üç bölümlü erken klasik dönem sonat formu hızlı-ağır-hızlı temposunda, dört bölümlü halinde ise üçüncü bölüm Menuet2 olarak yazılmıştır. Bu yeni yapısıyla yaylı çalgılar dörtlüsünün, daha da önemlisi, senfoninin “temel biçim”i durumuna gelmiştir.

18. yüzyıl senfoni orkestraları bugünkü senfoni orkestralarına göre çok daha küçüktür. 1760-1780 yılları arasında, Haydn’ın orkestrasında sadece 25 müzisyen yer almış, bu topluluk yaylı çalgılar, bir flüt, iki obua, iki fagot, iki korno ve bir klavsenden oluşmuştur. 1780 yılında bile, Viyana’da bir orkestrada 35’ten fazla orkestra üyesi yoktur.

Klasik dönem müzik biçimleri arasında, senfoni kadar önemli bir biçim de iki keman bir viyola bir viyolonsel için yazılan yaylı çalgılar dörtlüsü’dür. Yazılan dörtlüler, yaylı çalgılar dörtlüsü için “sonat” yerine geçmiş, çalgı tekniği konusunda yenilikler getirmiştir

Operada daha geniş halk kitlelerine seslenmek amaçlanmış, Gluck ve Mozart’ın yapıtlarıyla bu biçime de yeni bir boyut kazandırılmıştır.” (Dikicigiller, 2007, s.7).

BÖLÜM III

KLASİK DÖNEM BESTECİLERİNİN DÖNEMSEL SIRALAMASI

3.1. Klasik Dönem Bestecileri

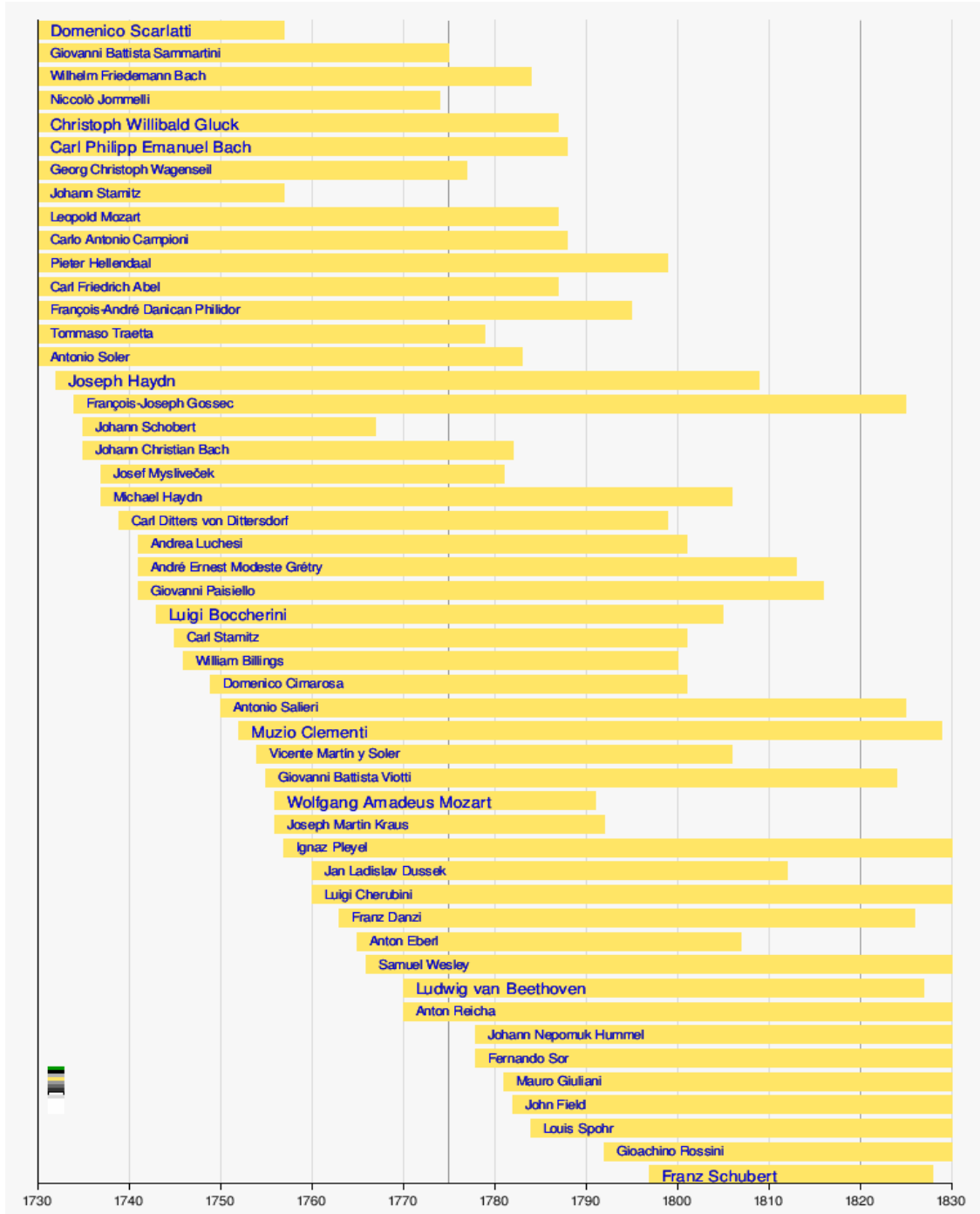
Klasik dönemden, eserlerini günümüze kadar ulaştırmayı başaran yaklaşık olarak 215 besteci olduğu bilinmektedir.

“18. yüzyılın başlarında müzik; Erken klasik çağ olarak adlandırılan ve sonat, senfoni ve operanın olgunlaştığı dönemdir”(Grout Palisca, 1996, s.63). “Döneme adını kazıyan ve hemen hemen döneme ait üslupları tüm eserlerinde barındıran 3 besteci vardır. Bunlar; 31 Mart 1732 Avusturya doğumla Franz Joseph Haydn, müzik tarihinin dehası olarak bilinen 27 Ocak 1756 Avusturya doğumlu Wolfgang Amadeus Mozart ve 16 Aralık 1770 Almanya doğumlu Ludwig Van Beethoven'dir.

Müzik tarihinde 1750-1830 tarihleri arası "Viyana ekolu" olarak bilinmektedir. Bu dönem içerisinde modern orkestralar kurulmuş, yaylı dörtlülerine yazılan eserler artmış, konçerto ve senfoni formu kesinleşen bir hal almıştır. Bu devrin başlıca bestecileri ise "Viyana Klasikleri" olarak bilinen F.J. Haydn, W. A. Mozart, L.V. Beethoven'dir. Beethoven'ın yaşadığı yılların son döneminde yazdığı eserler romantik çağa geçişin habercisi olmuştur.” (Feridunoğlu, 2005, s.39).

Klasik dönem içerisinde Haydn, Mozart ve Beethoven'ın klasik döneme çok büyük katkı sağladıkları öngörülmektedir. Günümüz klasik müzik toplulukları ve orkestraların konser repertuvarında klasik döneme adını üç önemli bestecinin eserlerinin önemli yer taşımakta olduğu bilinmektedir. Haydn , Mozart ve Beethoven'ın eserlerine klasik dönemin stiline fazlası ile yansıdığı bilinmektedir.

3.2. Klasik Dönem Bestecilerinin Dönemsel Sıralaması

Resim 2. Klasik dönem bestecileri

Kaynak: https://tr.wikipedia.org/wiki/Klasik_m%C3%BCzik_bestecileri_listesi

Klasik dönem bestecilerinin dönemsel sıralaması aşağıda ki beş kategoride ele alınmaktadır ;

- Barok dönem/ Klasik dönem bestecileri
- Erken klasik dönem bestecileri (1710-1730 arası doğanlar)
- Orta klasik dönem bestecileri (1730-1750 arası doğanlar)
- Geç klasik dönem bestecileri (1750-1770 arası doğanlar)
- Klasik dönem/Romantik dönem geçiş bestecileri (1770-1800 arası doğanlar)

❖ **Barok dönem/ Klasik dönem bestecileri**

Caterina Benedicta Grazianini (ö. 18. yüzyıl başı)

Maria Margherita Grimani (ö. 18. yüzyıl başı)

Lodovico Giustini (1685- 1743)

Domenico Scarlatti (1685 - 1757)

Jean-Baptiste Masse (1700- 1756)

Michel Blavet (1700 - 1768)

Johan Agrell (1701 - 1765)

Jean-Fery Rebel (genç) (1701 - 1775)

Giovanni Battista Sammartini 1701 - 1775)

Johann Ernst Eberlin (1702 - 1762)

Johann Gottlieb Graun (c1702-1771)

Carl Heinrich Graun (c1703-1759)

Rosanna Scalfi Marcello (1723–1742)

Giovanni Battista Pescetti (1704 - 1766)

Santa Della Pietà (1725–1750, 1774 sonrası)

Carlo Cecere (1706 - 1761)

Baldassare Galuppi (1706 - 1785)

Georg Reutter (1708 - 1772)

Michel Corrette (1709 - 1795)

Christoph Schaffrath (1709 - 1763)

Princess Wilhelmine of Prussia (1709–1758)

Giovanni Battista Pergolesi (1710 - 1736)

Domenico Alberti (1710 - 1740)

Wilhelm Friedemann Bach (1710 – 1784)

Mlle Guédon de Presles (18. yüzyıl başı–1754)

❖ **Erken klasik dönem bestecileri (1710-1730 arası doğanlar)**

Thomas Arne (1710 - 1778)

William Boyce (1711 - 1779)

Barbara of Portugal (1711–1758)

Frederick the Great (1712-1786)

John Stanley (1712 - 1786)

Johann Ludwig Krebs (1713 - 1780)

Per Brant (1714 - 1767)

Niccolò Jommelli (1714 - 1774)

Gottfried August Homilius (1714 - 1785)

Christoph Willibald Gluck (1714 - 1787)

Carl Philipp Emanuel Bach (1714 - 1788)

Georg Christoph Wagenseil (1715 - 1777)

Hinrich Philip Johnsen (1716 - 1779)

Johann Wenzel Anton Stamitz (1717 - 1757)

Leopold August Abel (1717-1794)

Elisabeth de Haulteterre (1737–1768)

Mlle Duval (1718–1775 sonrası)

Leopold Mozart (1719 - 1787)

William Walond (1719 - 1768)

Maria Teresa Agnesi (1720–1795)

Pieter Hellendaal (1721-1799)

Johann Philipp Kirnberger (1721 - 1783)

Sebastián Ramón de Albero y Añaños (1722 - 1756)

Georg Benda (1722 - 1795)

Karl Friedrich Abel (1723 - 1787)

Anna Amalia Princess of Prussia (1723–1787)

Maria Antonia Walpurgis (1724–1780)

Miss Davis (c. 1726–after 1755)

Johann Gottlieb Goldberg (1727 – 1756)

Tommaso Traetta (1727 - 1779)

Armand-Louis Couperin (1727 - 1789)

Niccolò Piccinni (1728 - 1800)

Florian Leopold Gassmann (1729 - 1774)

Giuseppe Sarti (1729 -1802)

Antonio Soler (1729 - 1783)

Pieter van Maldere (1729-1768)

❖ Orta klasik dönem bestecileri (1730-1750 arası doğanlar)

Luise Adelgunda Victoria Gottsched (ö. 1762)

Christian Cannabich (1731 - 1798)

Elisabetta de Gambarini (1731–1765)

Joseph Haydn (1732 - 1809)

Josina Anna Petronella van Boetzelaer (1733–1787)

Benjamin Cooke (1734 - 1793)

François-Joseph Gossec (1734 - 1829)

Johann Gottfried Eckard (1735 - 1809)

Johann Christian Bach (1735 - 1782)

Mme Papavoine (d. 1735, 1755-61)

Johann Georg Albrechtsberger (1736 - 1809)

Hélène-Louise Demars (*b. c.* 1736)

Michael Haydn (1737 - 1806)

Josef Mysliveček (1737 - 1781)

William Herschel (1738 - 1822)

Leopold Hofmann (1738 - 1793)

Anna Bon (born 1738/1739)

Karl Ditters von Dittersdorf (1739 - 1799)

Johann Baptist Vanhal (1739 - 1813)

Anna Amalia, Duchess of Saxe-Weimar-Eisenach (1739–1807)

Mlle Guerin (born *c.* 1739, *fl.* 1755)

Isabelle de Charrière (1740–1805)

André-Ernest-Modeste Grétry (1741 - 1813)

Andrea Luchesi (1741 - 1801)
 Giovanni Paisiello (1741 - 1816)
 Václav Pichl (1741 - 1804)
 Maria Carolina Wolf (1742–1820)
 Luigi Boccherini (1743 - 1805)
 Franz Nikolaus Novotny (1743 - 1773)
 Anne Louise Boyvin d'Hardancourt Brillon de Jouy (1744–1824)
 Marianne von Martínez (1744–1812)
 Yekaterina Sinyavina (died 1784)
 Carl Stamitz (1745 - 1801)
 Maddalena Laura Sirmen (1745–1818)
 Marie Emmanuelle Bayon Louis (1746–1825)
 Marianna von Auenbrugger (d. 1786)
 Leopold Kozeluch (1747 - 1818)
 Joseph Schuster (1748 - 1812)
 Henriette Adélaïde Villard de Beaumesnil (1748–1813)
 Domenico Cimarosa (1749 - 1801)
 Maria Barthélemon (c. 1749–1799)

❖ **Geç klasik dönem bestecileri (1750-1770 arası doğanlar)**

Antonio Salieri (1750 - 1825)
 Antonio Rosetti (c1750 - 1792)
 Elizabeth Anspach (1750–1828)
 Elizabeth Joanetta Catherine von Hagen (1750–1809/10)
 Dmytro Bortniansky (1751 - 1825)
 Maria Anna Mozart (1751–1829)
 Mary Ann Pownall (1751–1796)
 Corona Elisabeth Wilhelmine Schröter (1751–1802)
 Mary Ann Wrihten (1751–1796)
 Muzio Clementi (1752 - 1832)
 Leopold Kozeluch (1752 - 1818)
 Niccolò Antonio Zingarelli (1752 - 1837)
 Juliane Reichardt (1752–1783)

Jane Savage (1752/3–1824)
 Jean-Baptiste Breval (1753 - 1823)
 Vincenzo Righini (1756 - 1812)
 Giuseppe Antonio Capuzzi (1755 - 1818)
 Countess Maria Theresia Ahlefeldt (1755–1810)
 Mary Linwood (1755/6–1845)
 Wolfgang Amadeus Mozart (1756 - 1791)
 Joseph Martin Kraus (1756 - 1792)
 Paul Wranitzky (1756 - 1808)
 Francesca Lebrun *Franziska Danzi Lebrun* (1756–1791)
 Ignaz Pleyel (1757 - 1831)
 Harriett Abrams (1758–1821)
 Josepha Barbara Auernhammer (1758–1820)
 François Devienne (1759 - 1803)
 Franz Vinzenz Krommer (1759 - 1831)
 Maria Theresa von Paradis (1759 - 1824)
 Maria Rosa Coccia (1759–1833)
 Sophia Maria Westenholz (1759–1838)
 Luigi Cherubini (1760 - 1842)
 Johann Ladislaus Dussek (1760 - 1812)
 Marie-Elizabeth Cléry (1761– 1795 sonrası)
 Joseph de Momigny (1762 - 1842)
 Adelheid Maria Eichner (1762–1787)
 Jane Mary Guest (1762–1846)
 Ann Valentine (1762–1842)
 Franz Danzi (1763 - 1826)
 Adalbert Gyrowetz (1763 - 1850)
 Étienne Méhul (1763-1817)
 Simon Mayr (1763 - 1845)
 Helene de Montgeroult (1764–1836)
 Franz Xaver Süssmayr (1766 - 1803)
 Samuel Wesley (1766 - 1837)
 Anne-Marie Krumpholtz (1766–1813)
 Caroline Wuiet (1766–1835)

Wenzel Muller (1767 - 1835)
 Julie Candaille (1767–1834)
 José Maurício Nunes Garcia (1767 - 1830)
 Carlos Baguer (1768 - 1808)
 Elizabeth Weichsell Billington (c.1768–1818)
 Margarethe Danzi (1768–1800)
 Francesco Gnecco (1769 - 1810)
 Cecilia Maria Barthélemon (c. 1769–1840)
 Maria Theresa Bland (c. 1769–1838)
 Kateřina Veronika Anna Dusíkova (1769–1833)
 Maria Margherita Grimani (18. yüzyıl)
 Vincenta Da Ponte (18. yüzyılın ikinci yarısı)

❖ **Klasik dönem/Romantik dönem geçiş bestecileri (1770-1800 arası doğanlar)**

Ludwig van Beethoven (1770-1827)
 Ferdinando Carulli (1770 - 1841)
 Ferdinando Paer (1771 - 1839)
 Mme Delaval (*fl.* 1791–1802)
 Lucile Grétry (1772–1790)
 Maria Frances Parke (1772–1822)
 Sophie Bawr (1773–1860)
 Maria Brizzi Giorgi (1775–1822)
 Sophia Corri Dussek (1775–1847)
 Margaret Essex (1775–1807)
 Sophie Gail (1775–1819)
 Maria Hester Park (1775–1822)
 Johann Nepomuk Hummel (1778 - 1837)
 Fernando Sor (1778 - 1839)
 Mme Ravissa (18. yüzyıl sonu)
 Pauline Duchambge (1778–1858)
 Louise Reichardt (1779–1826)
 Ekaterina Likoshin (*fl.* 1800–1810)

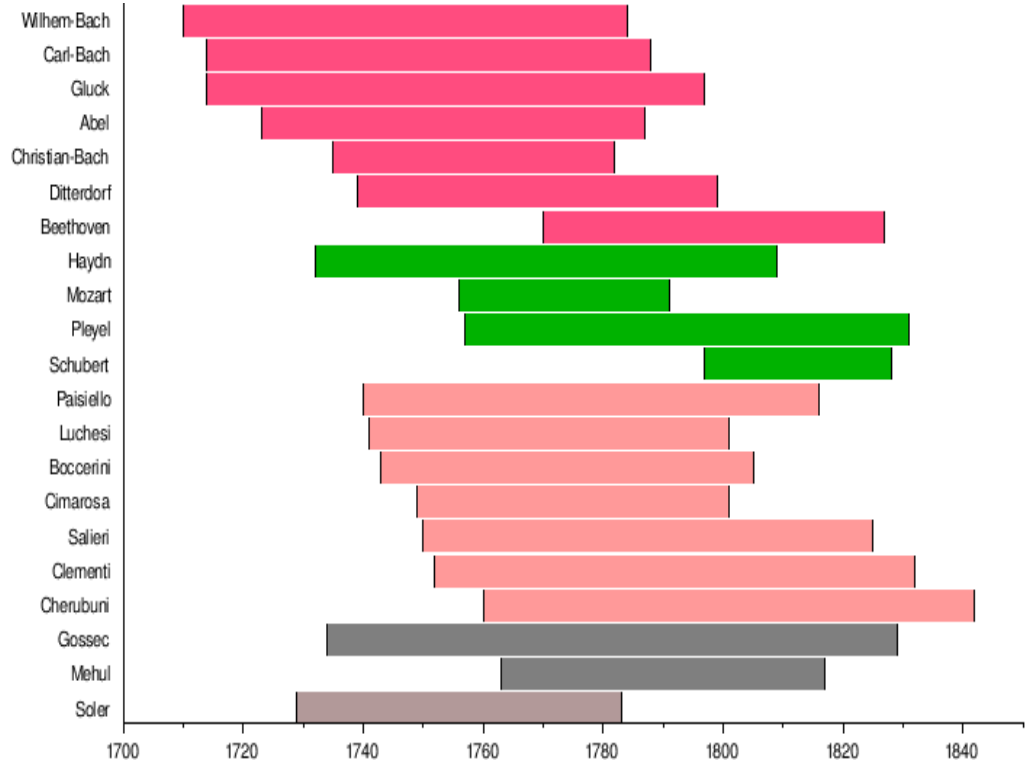
Katerina Maier (*fl. c.* 1800)
 Agata Della Pietà (*fl. c.* 1800)
 Anthony Philip Heinrich (1781 - 1861)
 Sophie Lebrun (1781–1863)
 John Field (1782 - 1837)
 Niccolò Paganini (1782 - 1840)
 Daniel Auber (1782 - 1871)
 Hortense de Beauharnais (1783–1837)
 Louis Spohr (1784 - 1859)
 Teresa Belloc-Giorgi (1784–1855)
 Bettina Brentano (1785–1859)
 Catherina Cibbini-Kozeluch (1785–1858)
 Isabella Colbran (1785–1845)
 Fanny Krumpholtz Pittar (1785–1815)
 Pietro Raimondi (1786 - 1853)
 Carl Maria von Weber (1786 - 1826)
 Friedrich Kuhlau (1786 - 1832)
 Marie Bigot (1786–1820)
 Le Sénéchal de Kerkado (*c.* 1786–1805 sonrası)
 Nicolas Bochsa (1789 - 1856)
 Elena Asachi (1789–1877)
 Maria Agata Szymanowska (1789–1831)
 Harriet Browne (1790–1858)
 Louis Joseph Ferdinand Herold (1791–1833)
 Carl Czerny (1791 - 1857)
 Giacomo Meyerbeer (1791 - 1864)
 Gioacchino Rossini (1792 - 1868)
 Gertrude van den Bergh (1793–1840)
 Amalie, Princess of Saxony (1794–1870)
 Olivia Buckley (*d.* 1790'ların ortası–1845 sonrası)
 Franz Berwald (1796 - 1868)
 Carl Loewe (1796 - 1869)
 Helene Liebmann (1796–1835)
 Emilie Zumsteeg (1796–1857)

Gaetano Donizetti (1797 - 1848)

Franz Schubert (1797-1828)

Annette von Droste-Hülshoff (1797–1848)

Joachim Nicolas Eggert (1779-1813)

Resim 3. Klasik dönem bestecileri listesi

Kaynak: https://tr.wikipedia.org/wiki/Klasik_Dönem_bestecileri_listesi

3.3. Joseph Haydn

Resim 4. Joseph Haydn

“Franz Joseph Haydn 31.Mart.1732’de Avusturya’nın Macaristan sınırına yakın bir köy olan Rohrau’da doğdu. Babası Mathias tamirci, annesi Maria Koller aşçıydı. Ne annesi ne de babası müzik bilgisine sahip değildi fakat babası müziğe düşkündü. Ailesi oğullarının müzik yeteneğini keşfettiğinde Rohrau’da iyi bir eğitim alamayacağını düşünerek Almanya’da Hainburg şehrinde okul müdürü ve koro şefi olan akrabaları Johan Matthias Franck’ın yanına bir müzisyen olarak yetiştirilmek üzere 6 yaşındayken Haydn’ı gönderdiler. Frank’ın evindeki yaşam Haydn için hiç kolay olmayacak, anılarında sürekli aç kaldığını ve kıyafetleri yüzünden aşağılandığını yazacaktı. Kısa sürede hem klavsen hem de keman çalmaya başlayan Haydn’ı Hainburg sakinleri kilise korosunda çaldığı soprano parçaları ile tanımaya başladı.

1740 yılında Haydn Viyana’daki St.Stephen’s Katedrali’nin müzik direktörü Georg von Reutter’in dikkatini çekti.Koro için yetenekli çocuklar arayan Reutter’ın

seçmelerinde başarılı olan Haydn Viyana'ya gitti ve St.Etienne Korosu'nda koro şarkıcısı olarak 9 yıl çalıştı, aynı zamanda keman ve şan dersleri aldı. Franck gibi Reutter'de Haydn'ın iyi koşullar altında yaşaması için çaba göstermedi ve müzik eğitime katkı sağlamadı. St.Stephen's o dönemde Avrupa'nın önde gelen müzik merkezlerinden biriydi ve başarılı bestecilerin yeni eserleri hep burada dinleyici ile buluşurdu. Haydn gözlem yaparak çok şey öğrendi ve burada profesyonel bir müzisyen kimliği kazandı.” (Erkli, 2009, s.4).

“Oxford Müzik Ansiklopedisinde bahsedildiği üzere, 1770'li yılların sonunda Haydn, kariyerine enstrümantal müzik bestecisi olarak devam etmiştir. Bu dönemde saraydaki görevine devam eden Haydn'ın eserlerinin, İngiltere ve Fransa'da da yayımlanmaya başlaması ile Haydn ve Mozart arasındaki dostluk bu yıllarda, Mozart'ın Viyana'da düzenlediği bir yaylı dörtlü konserinde tanışmalarıyla birlikte başlamıştır. Mozart'ın, Haydn'ın müziği üzerinde etkili olduğu pek çok müzik tarihçisi tarafından da kabul edilmiştir.

Haydn'ın Londra'da yaşadığı yıllar, eserlerinden de anlaşıldığı üzere, besteci olarak hayatında önemini ortaya koyduğu yıllar olmuş; Londra Senfonileri olarak adlandırılan altı senfonisi (No.93-98) Londra'da bestelenmiştir. Bu dönemde Haydn'a Oxford Üniversitesi tarafından 'Müzik Doktoru' ünvanı verilmiştir.

Haydn, 1795'te Viyana'ya bir 'kültür kahramanı' olarak geri dönmüştür. Sözü geçen dönem içerisinde çok sayıda mass, oratoryo ve dini vokal müzik bestelemiştir. Joseph Haydn, 31 Mayıs 1809'da Viyana'da ölmüştür. 15 Haziran 1809'da Schotten Kilisesi'nde, Mozart'ın “Requiem”inin eşliğinde, Haydn için cenaze töreni düzenlenmiş ve naaşı Eisenstadt'taki Berg Kilisesi'nde defnedilmiştir.” (Şensin, 2022, s.2).

3.4. W.A MOZART

Resim 5. W.A Mozart

“Tam ismi ile Johannes Chrysostomus Wolfgangus Theophilus Mozart olan besteci, 27 Ocak 1756’da Avusturya’nın Salzburg kentinde doğmuş, 5 Aralık 1791’de Viyana’da ölmüştür. Yapıtları; senfonileri, konçertoları, oda orkestralarını, piyanoyu, operayı ve korolu müzikleri etkilemiştir. 35 yıllık ömrüne 600’ün üzerinde eser sıırdırmıştır. Günümüzde müzik tarihinin en büyük dehalarından biri olarak kabul görmüştür” (Wolfgang Amadeus Mozart - Vikipedi (wikipedia.org)).

“Bestecinin babası Leopold Mozart’da bir besteci olmasının yanında dönemin ünlü bir kemancısıdır, hatta yaşadığı dönemde keman çalma kuramı üzerine yazdığı “Violinschule” isminde bir kitabı yayınlanmıştır. Baba Leopold, Mozart’ın üstün müzik yeteneklerine sahip olduğunu küçük yaşta keşfeder ve tüm eğitimi kendisi üstlenir. Sadece eğitimiyle kalmayıp Mozart’ın müzik dehasını sergilemek üzere Avrupa’nın

çeşitli merkezlerine geziler düzenler ve konserler veririr. Yani Mozart'ın bilinmesinde üstün yeteneklerinin yanında babasının çok iyi bir öğretmen, aydın ve organizatör olmasının da çok önemi vardır.

Henüz 3 yaşındayken klavsen çalmaya başlayan Mozart, 5 yaşındayken bir Menuet besteler, 9 yaşına geldiğinde artık bestelediği senfoniler vardır. Babasının öncülüğünde Avrupa'nın çeşitli kentlerine yaptıkları gezilerde Mozart ve ablasının beraber çaldığı konserler büyük ilgi toplar. Yapılan bu konser gezileri arasında Münih, Viyana, Fransa, İngiltere, Hollanda ve İtalya gibi Avrupa'nın o zamanki önemli müzik merkezleri vardır. Bu gezilerin Mozart'a kazandırdığı en önemli şeylerden birisi de gittiği her yerde farklı insanlar ve kültürlerle tanışması olmuştur.

Londra gezisi esnasında Johann Christian Bach ile tanışır ve Bach Mozart'ı çok sever. Babasının da o sırada hastalanması üzerine Mozart'la J.C. Bach bir süre ilgilenir, o dönemin ünlü müzisyenleriyle tanıştırır. Mozart, o dönemde henüz icad edilen piyanoyla da burada karşılaşmıştır.” (Kurtuluş, 2019, s.13).

“Mozart'ın müziği çağının kültürünü yetkin bir sentezle yansıtır. Yapıtlarında İtalyanların ezgisel çizgi sürdürüşünü, Fransızların zarafet ve saydamlığıyla birleştirmiş, Alman çalgılama sanatıyla örmüştür” (Yener, 1983, s,35).

Mozart insanlık tarihinde ender görülen yeteneklerden biridir. Albert Schweizer'in dediği gibi, “Gerçek dehalar göklere uzananlardır, Mozart ise gökten inmiştir.” (Say, 1997, s,307).

3.5. Ludwig Van BEETHOVEN

Resim 6. Ludwig Van Beethoven

“18. yüzyılın ortalarında müzikte Barok stilini zirveye taşıyan ve yapıtlarında neredeyse her türün en üst seviye örneklerini sunan Johann Sebastian Bach’ın (1685-1750) ölümü ile başladığı kabul edilen ve Ludwig van Beethoven ile 19. yüzyıl başlarına kadar süren dönem, müzikte Klasik dönem olarak adlandırılır” (İlyasoğlu, 2009, s. 69).

Ludwig Van Beethoven 17 Aralık 1770 tarihinde Almanya’nın Bon şehrinde doğmuştur. Beethoven, Klasik Dönem’ile Romantik dönemi birbirine bağlayan en önemli bestecilerdendir.

“Müzik tarihinde Klasik Dönem olarak adlandırılan yıllar bestecilerin özellikle büyük senfoni orkestraları, operalar ve oda müziği toplulukları için daha önce benzeri bulunmayan eserler besteledikleri dönemdir. Joseph Haydn’la başlayan senfoni yazma geleneği Wolfgang Amadeus Mozart ile devam etmiş, bu geleneğin üçüncü büyük ismi de Ludwig van Beethoven olmuştur.

1770 – 1827 yılları arasında yaşayan Ludwig van Beethoven çok sesli müziğe getirdiği yeniliklerle, Haydn klazizmini geliştirmiş ve Romantik Dönem'e temel hazırlamıştır” (Başaran, s.3).

“Babası Johann van Beethoven başarılı sayılabilecek derecede iyi bir piyanist, kemancı ve tenordur. Aynı zamanda bu başarılı olduğu müzik dallarının derslerini verir. Ayrıca kötü özelliklerine de değinmek gerekirse babası bir alkoliktir. Oğlunun üstün yeteneğini keşfetmesinden sonra, bu yeteneğinden faydalanmak ister ve dört yaşından itibaren Beethoven'ı saatlerce klavsen ve keman çalışmaya zorlar. Johann van Beethoven ile annesi Maria Magdalena Beethoven, 1767 yılında evlenir. Ludwig van Beethoven'ı annesi ve babası, doğumunun ardından vaftiz ettirir. Johann ile Anna Magdalena, doğan bu çocuğa 1733'te Bonn'a yerleşen ve Prenslik Kilisesi'nin müzik yönetmenliğini yapmış olan dedesi Ludwig'in adını verirler. Ludwig van Beethoven'ın da dedesine çok saygı duyduğu ve uzun yıllar boyunca odasına portresini astığı bilinir.

Sağlık açısından yaşamları boyunca şanssız olan Beethoven'ın ailesinin büyük bir kısmı birçok hastalık geçirir ve bu süreçte aile fertlerinde kayıp yaşarlar. Dünyaya gelmiş olan yedi kardeşinden sadece ikisi hayatta kalır. Bu iki kardeşinin isimleri, Kaspar Anton Karl van Beethoven ve Nicolaus Johann van Beethoven'dır. Beethoven, çok sevdiği annesini verem hastalığından 1787 yılında kaybeder” (Tokur, 2020, s.3).

“Beethoven'ın ilk müzik öğretmeni babasıdır. Daha sonra Gilles Van den Eeden'den organ ve aile dostu olan Tobias Friedrich Pfeiffer'den klavye dersleri alır. Aynı zamanda Franz Rovantini'den keman ve viyola dersleri alır. Beethoven 5 yaşından itibaren çok yoğun müzik dersleri almaya başlar klavye öğretmeni Pfeiffer bazen onu gece yatağından kaldırarak zorla dersler verir. Johann van Beethoven Mozart'ın babası olan Leopold Mozart'ın oğlu ile birlikte çıktığı turnelerden ve başarılarından haberdardır. Bu onlarla aynı yolu izlemeye başlar Beethoven ilk halka açık konserini 1778 yılında henüz yedi yaşında iken verir. 1779 yılında Beethoven Christian Gottlob Neefe'den ilk bestecilik dersleri almaya başlar. 1783 yılında Christian Gottlob Neefe'nin yardımıyla Beethoven ilk bestesini yayınlar (WoO 63 klavye varyasyonları) daha sonra Beethoven Neefe'nin asistanı olarak çalışır. 1784 yılından itibaren ilk parasını asistanlıktan kazanmaya başlar. İlk üç piyano sonatı (Kurfürst) 1783 yılında yayınlanır. Beethoven'ın bu muazzam yeteneği başpiskopos Maximilian Friedrich tarafından fark edilerek maddi ve manevi yönden desteklenir.

O sıralarda baş gösteren aydınlanma çağı ve masonluk Beethoven'ı derinden etkiler Neefe ve Beethoven'ın çevresindekilerin çoğu aydınlanmışlar (Order of the

Illuminati) üyesidir. 1787 yılında Beethoven, Mozart'la çalışmak umuduyla Viyana'ya gider fakat varışından 2 hafta sonra annesinin hastalığını öğrenir ve geri döner. Beethoven aynı yıl içinde annesini kaybeder ve babası alkolik olur. Bunun sonucunda Beethoven küçük kardeşlerinin sorumluluğunu almak zorunda kalır ve 5 yıl boyunca Bonn'da kalmaya karar verir. Bu sıralarda Franz Wegeler ile tanışır ve onun sayesinde o zamanın seçkin ailelerinden olan von Breuning ailesi ile tanışır. Beethoven sıkça von Breuning ailesinin evine ziyaretlere gider ve çocuklarına müzik dersleri verir. Bu sıralarda Almanya'nın soylularından Count Ferdinand von Waldstein ile tanışır ve ondan maddi destek görür. Daha sonra Beethoven onun adına bir sonat yazacaktır. Beethoven 1789 yılında babasının alkolizm bataklığına düşmesinin ardından yasal yollara başvurarak babasının maaşının yarısının kendine ödenmesini sağlar bu sayede ailesine destek olabilecektir. Aynı zamanda seçkin sarayların orkestralarında viyola çalarak ailesine maddi katkı sağlamaya devam eder, Bu sayede Mozart'ın operalarıyla tanışır ve ünlü flüt virtüözü Anton Reicha ile arkadaşlık kurar” (https://tr.wikipedia.org/wiki/Ludwig_van_Beethoven).

“1792 yılında Viyana'ya giden Beethoven klasik müziğin ünlü bestecisi Joseph Haydn'ın yanında çalışmaya başladı. Joseph Haydn kısa sürede Beethoven'ın üstün yeteneğini fark etti ve her konuda ona destek oldu. Beethoven, başlarda besteci olarak değil piyanist olarak adını duyurdu. Daha sonra yaptığı bestelerle klasik müziğin 19. yüzyılın sonuna kadar yaşayan tüm müzisyenleri etkiledi.

Beethoven'ın dokuz senfonisi, beş piyano konçertosu, bir keman konçertosu, bir piyano, keman ve çello için üçlü konçerto, otuz iki piyano sonatı ve birçok oda müziği eseri bulunmaktadır. Sadece bir opera (Fidelio) bestelemiştir. İlk senfonisini 1800 yılında yapmıştır. Eroica olarak da bilinen 3. senfonisini, Avrupa'ya demokrasi getirdiği için Napolyon'a adanmıştır. Ancak daha sonra Napolyon kendini İmparator ilan ettiğinde bu adamayı geri almıştır. 9. senfoni ise en çok bilinen ve bugün Avrupa Birliği marşı da olan en çarpıcı senfonisidir.

Beethoven çok titiz çalışan bir müzisyendi. Müziği, ifade gücü ve teknik olarak çok üst seviyede idi. Beethoven, Haydn ve Mozart'tan devraldığı prensipleri geliştirdi, daha uzun besteler yazdı ve daha tutkulu, dramatik eserler oluşturdu. Özellikle Op. 109 piyano sonatıyla Klasik müziğin Romantik Dönemi'ni başlatmıştır.

Yaşamı boyunca sağlık problemleri çeken Beethoven 1801'de işitme problemleri yaşamaya başlamış ve 1817'de tamamen sağır olmuştur. Bu dönemden sonra sağırılığı

müzik yaşamını hiçbir şekilde etkilememiştir. 9. senfoniye sağırılık döneminde bestelemiştir.

1827 yılında 56 yaşındayken dünyaca tanınan bir besteci olarak siroz hastalığı nedeniyle ölmüştür ve cenazesine otuz bine yakın insan katılmıştır”
(https://tr.wikipedia.org/wiki/Ludwig_van_Beethoven)

BÖLÜM IV

KLASİK DÖNEMDE KEMANIN GELİŞİMİ

4.1. Klasik dönemde keman metotları

Metot, Fransızca dilinden Türkçe diline geçmiştir. Keman metotlarının keman öğrencileri için önemli bir yer taşıdığı bilinmektedir. Keman metotları arasında konservatuvar eğitiminde kullanılan çok ünlü kitaplardan bazıları klasik dönemde yazılmıştır. Klasik dönem içerisinde yazılan metotlar günümüz eğitiminde güncel olarak kullanılmaktadır. Bu metotların kemanın tekniksel gelişimi için yararı , değeri , önemi günümüz keman virtüözleri ve eğitmenleri tarafından bilinmektedir.

Aşağıda; Klasik dönem keman metotlarının bestecileri ve metotlar hakkında bilgiler yer almaktadır;

Resim 7. Giovanni Battista Viotti

4.1.1. Giovanni Battista Viotti (1755-1824)

“Yazdığı metot, konçertolar ve yetiştirdiği öğrencilerle ün yapmış dönemin bir diğer önemli ismidir. Viotti’ nin ‘ileri keman tekniği’ ve ‘bildiklerini aktarmadaki ustalığı’ sayesinde çok önemli kemancılar yetişmiştir. Yazdığı keman metodu günümüzde en temel metotlardan biri olarak yaygın şekilde kullanılmaktadır. Etütlerinde pek çok tekniği bir arada kullanmıştır. ‘Pozisyon geçişleri ve yay teknikleri’ açısından zengin keman metodu ile, keman tekniğine çok büyük katkı sağlamıştır. Bunların yanı sıra 2 keman için yazdığı düetler, teknik bilgi ve yorumculuk açısından son derece ustalık

isteyen eserlerdir. En tanınmış öğrencileri; Pierre Rode (1774-1830) ve Pierre Baillot (1771-1842)' tur. Kendi metotlarını yazmışlar ve daha sonra Rodolphe Kreutzer (1766-1831) ile bir araya gelerek Paris Konservatuari'nın 'resmi metodu'nu oluşturmuşlardır” (Aydın, 2013, s.217).

Resim 8. Pierre Baillot

4.1.2. Pierre Baillot (1771-1842)

“L’Art du Violin adlı keman metodunu yazmıştır. Bu metotda sadece etütler değil, teknikler de yazıyla anlatılmıştır. Dönemin ünlü kemancılarından ve pedagoglarından olan Baillot’un gösterdiği teknikler günümüz keman pedagoglarınca da doğru kabul edilmektedir”(Kapçak, 2008, s.25).

Resim 9. Pierre Rode

4.1.3. Pierre Rode (1774-1830)

“Keman virtüözü ve öğretmeni olarak keman tekniğine çok önemli katkılar sağlamış, günümüze pek çok beste bırakmıştır. Yazdığı ‘24 caprices’ metotları birçok tekniği içermekte ve detaylı olarak çalıştırmaktadır. Etütlerin nasıl çalınması gerektiğini kitapta detaylı şekilde anlatmış, hatta konçertolarında ve eserlerinde vibrato yapılması gereken notaların üzerine işaret koymuştur” (Kapçak,2008 s.25). “Rode’un 24 Caprice eseri keman eğitimcilerinin günümüzde yaygın olarak kullandığı, ileri seviyeli temel metotlardan biridir. Rode’un dehasından etkilenen Beethoven kendisine Op.96 keman sonatını ithaf etmiştir” (Aydın, 2013, s.217).

Resim 10. Louis Spohr

4.1.4. Louis Spohr (1784-1859)

Alman ekolüyle Fransız ekolünü birbirine yakınlaştırmış olan Louis Spohr Klasik dönemden Romantik döneme bir geçiş bestecisidir. Fransız ekolünden Rode'nin çalış tarzına hayran ve birçok konuda onu taklit etmiş olan (Ketenci, 2005 s.110) “Spohr’un, Violin Schule isimli bir keman metodu bulunmaktadır. Metodunda duruş ve tutuş pozisyonları resimlerle gösterilmiştir” (Aydın, 2013, s.217).

Resim 11. Rodolphe Kreutzer

4.1.5. Rodolphe Kreutzer (1766-1831)

“Keman ve viyola virtüözü olan Carl Stamitz (1745-1801)’ in öğrencisidir. Fransız keman okulunun kurucularındandır. Keman virtüözü ve öğretmenidir. Yazdığı 42 Etudes keman metodu ile keman tekniğine önemli katkılar sağlamış ve pek çok kemancıya kaynak olmuştur. Günümüzde de, pek çok keman eğitimcisi tarafından başlangıçtan itibaren temel kaynaklardan biri kabul edilmekte ve kullanılmakta olan bu metot; ‘sağ ve sol el tekniğine yönelik sade ve anlaşılır, detaylı teknik alıştırmalar’ içermektedir” (Aydın, 2013, s.2017).

Resim 12. Jacques-Fereol Mazas

4.1.6. Jacques-Fereol Mazas

Fransız kemancı ve besteci Jacques-Fereol Mazas (1782-1849)'da Baillot'un öğrencisidir. Keman için yazdığı etütler, Etudes Spéciales, Etudes Brillantes ve Etudes d'Artistes adlarında üç kitap şeklinde basılmıştır. İlk iki kitap öğrenilmiş 'sağ ve sol el teknikleri için alıştırmalar'dan oluşmaktadır. Etudes d'Artistes içerisindeki etütler ise Paganini çalmak için 'ön hazırlık etütleri' olarak kullanılabilecek oldukça seviyeli, zor etütlerdir" (Öztürk ve Özay, 2008, s.61).

Resim 13. Federico Fiorillo

4.1.7. Federico Fiorillo (1755-1853)

“Ünlü keman yorumcusu ve eğitimcidir. 200’ün üzerinde çalışması ve 70’in üzerinde eseri ile üretken bir besteci olmasının yanı sıra, 36 Caprices for Violin adlı etüt kitabı en önemli eserlerindendir. Metotta yer alan 36 etüt, ‘farklı yay teknikleri, karışık sol el parmak numaraları ve pozisyon geçişleri’ni kapsamaktadır. Günümüzde de temel kaynaklardan biri olarak kullanılan, oldukça geliştirici ve tercih edilen bir metottur” (Kapçak, 2008, s.1).

Klasik Dönemden Romantik Döneme geçiş bestecilerinden olan, pek çok başyapıt bestelemiş Beethoven’in (1770-1827) ise, tıpkı Mozart gibi kemana yönelik eğitim metotları bulunmasa da keman için pek çok sonat ve oda müziği eserleri bestelemiştir. Özellikle eserlerinin yorumu sırasında, dönemin siyasal ve toplumsal etkileri hissedilebilmektedir” (Erdem, 1998, s.34).

4.2. Klasik Dönemde Keman Konçertoları

Klasik dönem içerisinde birçok besteci keman için konçerto bestelemiştir. Döneme damgasını vuran Joseph Haydn , W.A Mozart ve Ludwig Van Beethoven'ın keman konçertoları klasik müzik keman konçertoları arasında çok önemli bir yere sahiptir. Özellikle W.A Mozart ve Beethoven'ın keman konçertoları günümüz keman virtüözlerinin ve senfoni orkestralarının repertuvarlarında yer almaktadır. Ayrıca W.A Mozart'ın 3,4 ve 5. keman konçertoları senfoni orkestralarının sınav repertuvarında yer almaktadır.

“Kelimenin kökeni, Latince ve Ortaçağ İtalyancasındaki “concertare” sözcüğünden gelmektedir. Latince tutuşmak, iddiaya girmek, çarpışmak gibi değişik anlamları olsa da, Ortaçağ İtalyancasında birlikte çalışmak ya da beraber etki etmek anlamlarına gelmektedir. Dilimize konçerto olarak tanımlanan kelime, İtalyanca, Fransızca ve İngilizceye “concerto”, Almancaya “konzert” ve İspanyolcaya “concierto” olarak geçmiştir

Klasik dönem konçertolarında daha çok keman ve piyano tercih edilmiştir. Birinci bölüm “sonat allegrosu” formunda; ikinci ve ağır bölüm, şiirsel bir duyarlılık özelliğini taşımakta; hızlı, üçüncü bölüm ise sıklıkla rondo formunda olmakla birlikte, solistin ustalık hareketlerini ön plana çıkarmasına olanak veren niteliklere sahiptir. Beethoven dönemine kadar klasik besteciler, özellikle Mozart, konçertolarında solistin ustalığını sergileyebileceği, doğaçlama çalınan parlak kadanslar kullanmıştır. Mozart’la beraber konçerto formu en gelişkin düzeyine ulaşmıştır. Mozart özellikle piyano konçertolarında orkestra eşliğini geliştirerek orkestrayı ön plana çıkarmıştır.

Klasik dönemde solo konçertonun yanı sıra “ikili ve üçlü” konçertolar da bestelenmiştir. Beethoven’ın keman, viyolonsel, piyano ve orkestra için yazdığı Op. 56 numaralı üçlü konçerto bu türün en güzel örneklerindendir. Konçertonun yapı öğelerini çalgılara ustaca paylaştıran Mozart, keman, viyola ve orkestra için yazdığı “senfoni konçertant” biçimi ile daha sonra bestelenecek olan nicelerine öncülük yapmıştır.” (Özkaya, 2018, s.24).

4.2.1. Haydn Keman Konçertoları

“Franz Joseph Haydn, çok seslilik anlayışını klasik üslupta geliştirerek kendisinden sonra gelen bestecilere adeta öncülük etmiş; müzik tarihçileri tarafından "Viyana Klasikleri" olarak adlandırılan bestecilik anlayışının temellerini atmış müzisyenlerdendir. “Viyana Klasikleri olarak 18. yüzyılın sonlarında Avrupa müzik kültürünün yaratıcı gücünü temsil eden Mozart, Beethoven ve Haydn, klasik müzikte tarihsel bir dönemeç oluşturmuşlardır.” (Toptaş, 2012).

Joseph Haydn’ın dört keman konçertosu bestelemiştir.

- ❖ Keman Konçertosu No. 1 in C major, Hob. VIIa:1 (ca. 1765)
- ❖ Keman Konçertosu No. 2 in D major, Hob. VIIa:2 (1765, lost)
- ❖ Keman Konçertosu No. 3 in A major, Hob. VIIa:3 "Melker Konzert" (ca. 1770)
- ❖ Keman Konçertosu No. 4 in G major, Hob. VIIa:4 (1769)

4.2.2. Mozart Keman Konçertoları

“Mozart 1775’te Salzburg’da beş keman konçertosu bestelemiştir. Mozart’ın keman konçertoları her ne kadar kendinden sonraki büyük bestecilerin bestelediği konçertoların teknik anlamda önüne geçmese de etkileyici melodiler ve kemanın teknik imkanlarının ustalıkla kullanılmasıyla dikkat çekmektedir” (List of compositions by Wolfgang Amadeus Mozart - Wikipedia).

- Keman Konçertosu No. 1 Si bemol majör, K. 207 (1775)
- Keman Konçertosu No. 2 Re majör, K. 211 (1775)
- Keman Konçertosu No. 3 Sol majör, K. 216 (1775)
- Keman Konçertosu No. 4 Re majör, K. 218 (1775)
- Keman Konçertosu No. 5 La majör, K. 219 (1775)

4.2.3. Keman Konçertosu No. 1 Si bemol majör, K. 207 (1775)

Süre: Yaklaşık 19 dakika

Allegro moderato

Adagio Presto

“On dokuz yaşındaki Mozart’ın Salzburg’da başkemancılık yaptığı sırada ardı ardına yazdığı beş keman konçertosunun ilki Nisan 1775’te yazılmıştır. Bu konçerto diğer konçertolar gibi Napoliten adı verilen orkestra düzenini içerir: iki obua, iki korno, ve yaylı sazlar. Bu konçertonun keman tekniği Viotti ya da Vivaldi tekniğini aşmaz” (Akdeniz, 2008, s.23).

4.2.4. Keman Konçertosu No. 2 Re majör, K. 211 (1775)

Süre:Yaklaşık 18 dakika

Allegro moderato

Andante

Rondeau Allegro

“14 Haziran 1775 yılında tamamlanan konçerto yani birinci konçertodan iki ay sonra, ilki gibi soliste pek güçlük yaratmaz. Hatta daha az teknik zorluk içerir. Güney Alman işi serenatların ağırkanlı, fakat taze ve diri havasını taşıyan bu konçertonun birinci bölümündeki ana tema, Mozart’ın birkaç ay sonra 1776 Ocak ayında yazdığı Serenata Nottur’nün giriş marşına benzer” (Akdeniz, 2008, s.24).

4.2.5. Keman Konçertosu No. 3 Sol majör, K. 216 (1775)

Süre: Yaklaşık 24 dakika

Allegro

Adagio

Rondeau Allegro

“Salzburg 12 Eylül 1775 tarihli üçüncü keman konçertosu öncekilere göre daha ustaca düzenlenmiş, temaların gelişiminde orkestrasyon daha ağırlıklı hale getirilmiştir. Mozart’a göre sol majör tonu; sadeliği ve basitliği temsil etmektedir. Allegro tempoda ve 4/4’lük ölçüde olan birinci bölümdeki ana tema bestecinin beş ay önce Metastasio’nun metni üzerine yazdığı Il Re Pastore adlı festival operasından (Aminta’nın Aer tranquillo e di sereni aryası) alınmıştır. Kemanla üflemeli çalgıların diyalogu ile gelişen bölüm solistin hayal gücünü ve kemandaki ustalığını gösteren kadansla sona erer” (Akdeniz, 2008, s.25).

4.2.6. Keman Konçertosu No. 4 Re majör, K. 218 (1775)

Süre: Yaklaşık 22 dakika

Allegro

Andante cantabile

Rondeau. Andante grazioso- Allegro ma non troppo

“Boccherini’nin on yıl önce yazdığı keman konçertosu ile yapısal ve tematik benzerlikler gösteren dördüncü keman konçertosu Mozart’ın en başarılı yaratılarından. Ekim 1775 yılında tamamlanan eser yedi haftada yazılmıştır. Fransız stil özellikleri gösteren bu konçerto Mozart tarafından Strasbourg Konçertosu olarak adlandırılmıştır” (Akdeniz, 2008, s.26).

4.2.7. Keman Konçertosu No. 5 La majör, K. 219 (1775) “Türk Konçertosu”

Süre: yaklaşık 28 dakika

Allegro aperto

Adagio

Rondeau: Tempo di Menuetto-Allegro-Tempo di Menuetto

“20 Aralık 1779 tarihinde yazımı biten La Majör Beşinci Keman Konçertosu, Mozart’ın diğer keman konçertolarını gölgede bırakır. 20. yaş gününden beş hafta önce yazdığı bu eserde kullandığı İtalyancada açık, anlaşılır ve geniş anlamındaki aperto deyişiyle yeni bir müzik terimi bulmuştur” (Akdeniz, 2008, s.27)

Yukarıda belirtilen kaynaktan baz alınarak incelendiğinde, W.A Mozart’ın bestelediği keman konçertolarının klasik dönem keman konçertoları arasında ki en popüler konçertolardan olduğu düşünülmektedir. Özellikle no. 3 , no.4 ve no. 5’c, konçertolarının günümüz keman repertuarı için çok önemli olduğu bilinmektedir.

4.2.8. Beethoven Keman konçertosu Re Majör, Op. 61

Allegro ma non troppo-Cadenza-Tempo I

Larghetto

Rondo (Allegro-Cadenza-Tempo I)

“Ludwig van Beethoven 1806 yılında, yani 36 yaşındayken bestelediği tek keman konçertosunu kemancı Franz Clement (1780-1842) için yazmasına karşın, gençlik arkadaşı Stephan von Breuning'e ithaf etmiştir. Beethoven daha önce Op. 40 ve Op. 50 olarak numaralanan, keman ve orkestra için Romans adıyla iki eser bestelemiştir. Kendisi için oldukça verimli bir yıl olan 1806'da Op. 59 Yaylı Çalgılar Dörtlüleri'ni, 4. Senfoni'siyle 4. Piyano Konçertosu'nu yazan Beethoven, keman konçertosunun sola partisi için pratik yönden Franz Clement'ten yararlanmıştır

Viyana'da 1806 yılının Noel gecesinden bir gün önce, 23 Aralık'ta gerçekleştirilen ilk seslendirilişte, partiyonun önemli bölümü henüz hazır değildi. Theater an der Wien Orkestrası'nın başkemancısı ve yöneticisi, harika çocuk olarak ün kazanan ve konserin odak noktası olan 26 yaşındaki Clement partisinin çoğunun notasını "Prima vista "(ilk görüşte) çalmak zorunda kalıyordu. Beethoven da belki bu geç kalışının suçluluğunu hissetmiş, kendisini affettirmek için eserin başına merhamet anlamına gelen "Clement" kelimesiyle ilgili, yarı İtalyanca, yarı Fransızca "Concerta per elemeza pour Clement" cümlesini yazmış, konçertoya merhamet gösterilmesini dilemişti. Ayrıca Mehul'ün uvertürü, Mozart ve Cherubini'nin bazı eserlerinin yer aldığı konser, solistin Fantasia'sı ile bitiyordu. Bugün bile provasız çalınmasına pek cesaret edilemeyen Beethoven'ın konçertosu bölümler halinde seslendirilmiş, arada Clement bazı virtüöz soloları, tek tel üzerinde çaldığı kendi sonatını da yorumlamış, hatta bunu kemanı ters tutarak -o çağda istenilen gösteriler gibi- yapmıştı.

Bu gösteriler daha sonra alayla anımsanmasına karşın dinleyiciler solisti çok beğenmiş, konçerto da kabullenilmişti. Ancak basın daha katıydı: Wiener Theaterzeitung, eserin özgünlüğü ve güzellikler içeren birçok pasajı nedeniyle alkışlandığını, ama orkestranın kopmalar gösterdiğini, konçertodaki ilintisiz tekrarların, üst üste yığılmış fikirlerin yorucu olduğunu belirtmişti.

Ciddi bir eleştirmen de "Beethoven'ın ne yazık ki 1. ya da 2. senfonileri gibi eserleri artık insanlığa hediye etmediğinden" yakınıyordu. Beethoven, arkadaşı Bayan von Breuning için konçertonun bir piyano düzenlemesini de yapmış ve her iki versiyon 1809'da yayımlanmıştı. Konçerto ancak bestecinin ölümünden 17 yıl sonra konser salonlarında yaygınlaşabilmiştir: 1844'te, 12 yaşındaki Joseph Joachim, Mendelssohn'un yönetimindeki Londra Filarmoni Derneği Orkestrası eşliğinde -daha önce 14 yaşındaki Henri Vieuxtemps ve daha sonra da 11 yaşındaki Yehudi Menuhin'in yaptıkları gibi konçertoyu seslendirmiş, daha sık çalınması için büyük çaba göstermiştir. Eseri "ruhsal bir Everest'e benzeten ünlü şef Fritz Busch 1927'de, kısa pantolonlu harika çocuk

Menuhin'e "Kimse çocuk sinema yıldızı Jackie Coogan'ın Hamlet'i oynamasına izin vermiyor" diye söylenmiş, ancak provadan sonra olumlu yanıtı vermiştir. Keman konçertoları arasında gerçekten de zirvede duran eser, bir bütün halinde dinlendiği zaman içtenlikli keman-orkestra diyalogu sezilebilen, gösterişe ve solistik virtüözlüğe önem vermeyen, tekniğin üzerindeki anlamlı güzelliğiyle Beethoven'in tek lirik konçertosudur. Aynı yıl yazılan 4. Piyano Konçertosu'nda solistle orkestra arasındaki, daha ilk bakıştaki savaşın yerine bu eserde karşılıklı konuşma yeğlenmiş, solistten formu, özü ve ruhsal yapıyı kavraması istenmiştir. Ancak, son bölümü parlak bir yorum gerektiren konçertonun yapısıyla ünlü solistler de ilgilenmiş, Joseph Joachim ve Franz Kreisler gibi kemancılar, hatta günümüz bestecilerinden Alfred Schnittke, eser için kadans bestelemiştir.” (<https://melodinin sesi.com/beethoven-keman-koncertosu-op-61-re-major/>).

4.3. Klasik dönemde sonat

“Sonat, bir ya da iki çalgı için yazılmış, genellikle üç ya da dört bölümden meydana gelen, bir veya iki kişi tarafından beraber çalınan anlatımı yüksek bir sanat eseridir. Senfoni ve oda müziğinin çatısıdır. Kelime olarak anlamı, seslendirmek, çalmaktır. Karşıt anlamı ise İtalyanca cantare, şarkı söylemektir. Almanca: Sonata, Fransızca: Sonate ve İngilizce de Sonata olarak adlandırılmıştır” (Feridunoğlu, 2004, s.97).

“Sonat ve Sonat Formu birbirinden farklı anlamlar içerir. Sonat bir form değil, başlı başına büyük bir yapıt olmasına rağmen Sonat Formu (sonat allegrosu) senfoni, sonat, konçerto, Trio, Kentet vb. türdeki eserlerin ilk allegro bölümünün bir form ve düzen biçiminde meydana gelmesidir.” (Cerit, 2020, s. 34).

“Klasik dönemin gelişimindeki en önemli etkenlerden biri “sonat allegrosu” formudur. Önemi, çalgı müziğinin önemli diğer formlarını etkilemiş ve yönlendirmiş olmasından gelir. Senfoni, orkestra için yazılmış bir sonattır; kuartet, dört solo çalgı için yazılmış bir sonattır; konçerto ise, solo çalgı ya da çalgılar ve orkestra için yazılmış bir sonattır

Sonat bir bütün olarak genellikle dört bölümden oluşur. Sonat allegrosu formu, sonatın sadece birinci bölümünü kapsar ve kendi içinde “sergi, gelişme ve serginin tekrarı” olmak üzere üç temel bölmeyle ayrılır. İkinci bölüm ise ağır bölüm olarak nitelendirilir. Bazı besteciler üçüncü bölümü opsiyonel olarak kullanmıştır. Bu bölüm

triolu menuet olarak yazılır fakat Beethoven, menuet dansını çıkararak yerine scherzo kullanmış ve önemli bir değişime imza atmıştır. Dördüncü bölüm ise genellikle rondo formunda yazılır” (Özkaya, 2018, s.26).

Joseph Haydn’ın keman için bestelediği sonatlar;

- Haydn: Violin Sonata in A major (after Piano Sonata No. 41 in A major, Hob.XVI:26)
- Haydn: Violin Sonata in C major (after Piano Sonata in C major, Hob.XVI:15)
- Haydn: Violin Sonata in D major (after Piano Sonata No. 39 in D major, Hob.XVI:24)
- Haydn: Violin Sonata in E flat major (after Piano Sonata No. 40 in E flat major, Hob.XVI:25)
- Haydn: Violin Sonata in F major (after String Quartet, Op. 77 No. 2 in F major)
- Haydn: Violin Sonata in G major (after Piano Sonata No. 35 in A flat major, Hob.XVI:43)
- Haydn: Violin Sonata in G major (after Piano Trio No. 31 in G major, Hob.XV:32)
- Haydn: Violin Sonata in G major (after String Quartet, Op. 77 No. 1 in G major)

W.A Mozart’ın keman için bestelediği sonatlar ;

- Violin Sonatas, KV 6–9 (1762-64)
- Sonata in C for Keyboard and Violin, K. 6 (1762-64)
- Sonata in D for Keyboard and Violin, K. 7 (1763-64)
- Sonata in B-flat for Keyboard and Violin, K. 8 (1763-64)
- Sonata in G for Keyboard and Violin, K. 9 (1764)
- Violin Sonatas, KV 10–15 (1764)
- Sonata in B-flat for Keyboard, Violoncello and Violin (or Flute), K. 10 (1764)
- Sonata in G for Keyboard, Violoncello and Violin (or Flute), K. 11 (1764)
- Sonata in A for Keyboard, Violoncello and Violin (or Flute), K. 12 (1764)

- Sonata in F for Keyboard, Violoncello and Violin (or Flute), K. 13 (1764)
- Sonata in C for Keyboard, Violoncello and Violin (or Flute), K. 14 (1764)
- Sonata in B-flat for Keyboard, Violoncello and Violin (or Flute), K. 15 (1764)
- Violin Sonatas, KV 26–31 (1766)
- Sonata in E-flat for Keyboard and Violin, K. 26 (1766)
- Sonata in G for Keyboard and Violin, K. 27 (1766)
- Sonata in C for Keyboard and Violin, K. 28 (1766)
- Sonata in D for Keyboard and Violin, K. 29 (1766)
- Sonata in F for Keyboard and Violin, K. 30 (1766)
- Sonata in B-flat for Keyboard and Violin, K. 31 (1766)
- Violin Sonata No. 17 in C major, K. 296 (1778)
- Violin Sonata No. 18 in G major, K. 301/293a (1778)
- Violin Sonata No. 19 in E-flat major, K. 302/293b (1778)
- Violin Sonata No. 20 in C major, K. 303/293c (1778)
- Violin Sonata No. 21 in E minor, K. 304/300c (1778)
- Violin Sonata No. 22 in A major, K. 305/293d (1778)
- Violin Sonata No. 23 in D major, K. 306/300l (1778)
- Violin Sonata No. 24 in F major, K. 376/374d (1781)
- Violin Sonata No. 25 in F major, K. 377/374e (1781)
- Violin Sonata No. 26 in B-flat major, K. 378/317d (1779)
- Violin Sonata No. 27 in G major, K. 379/373a (1781)
- Violin Sonata No. 28 in E-flat major, K. 380/374f (1781)
- Violin Sonata No. 29 in A major, K. 402/385e -2 movements (incomplete)-
(1782, completed by Maximilian Stadler)
- Violin Sonata No. 30 in C major, K. 403/385c -3 movements (incomplete)-
(1782, completed by Maximilian Stadler)
- Violin Sonata No. 31 in C major, K. 404/385d -2 movements (1782,
incomplete)-
- Violin Sonata No. 32 in B-flat major, K. 454 (1784)
- Violin Sonata No. 33 in E-flat major, K. 481 (1785)
- Violin Sonata No. 35 in A major, K. 526 (1787)
- Violin Sonata No. 36 in F major, K. 547 (1788)

- Violin Sonata in B-flat major, K. 372 -1 movement: Allegro (incomplete)- (1781, completed by Maximilian Stadler)

L.W. Beethoven'ın keman için bestelediği sonatlar ;

- Violin Sonata No. 1 in D, Op. 12
- Violin Sonata No. 2 in A, Op. 12
- Violin Sonata No. 3 in E-flat, Op. 12
- Violin Sonata No. 4 in A minor, Op. 23
- Violin Sonata No. 5 in F, Op. 24 ("Spring")
- Violin Sonata No. 6 in A, Op. 30
- Violin Sonata No. 7 in C minor, Op. 30
- Violin Sonata No. 8 in G, Op. 30
- Violin Sonata No. 9 in A, Op. 47 ("Kreutzer")
- Violin Sonata No. 10 in G, Op. 96

BÖLÜM V

SONUÇ, ÖNERİ VE YORUMLAR

5.1. Sonuç, Öneri ve Yorumlar

Bu tezde ana konu ve özetle, Müzikte klasik dönemin açıklaması, klasik dönemi hazırlayan akımlar ve Menheim okulunun kuruluşu ile okulun dönem üzerindeki etkisi , klasik dönemin müzik biçimlerinin dönem içerisindeki gelişimi ayrıca klasik dönem bestecilerinin dönemsel sıralaması ve dönemin üç önemli bestecisi olan Joseph Haydn, Wolfgang Amadeus Mozart ve Ludwig van Beethoven'ın hayatı ve keman repertuvarına olan katkıları incelenmiştir.

Klasik dönemde keman repertuvarına çok değerli eserler bestelenmiştir. Klasik dönemde bestelenen eserler ile keman tekniksel olarak gelişmiştir. Tekniksel gelişime katkı sağlayan besteciler Giovanni Battista Viotti, Pierre Baillot, Pierre Rode, Louis Spohr, Rodolphe Kreutzer, Jacques-Fereol Mazas ve Federigo Fiorillo 'nın besteledikleri metotlar ve bestecilerden kısaca bahsedilmektedir.

Yukarıdaki açıklamaya dayalı olarak, tezin amacı olan sonuca ulaşması için aşağıdaki çalışma sıralaması belirlenmiştir;

1. Müzikte klasik dönemin açıklanması
2. Klasik dönem bestecilerinin belirlenmesi
3. Klasik dönem bestecilerinin keman repertuvarına kazandırdığı eserler
4. Müzikte klasik dönemin keman repertuvarına yansısı
5. Müzikte klasik dönemin keman repertuvarına kazandırdığı metot ve eserler
6. Klasik dönem bestecilerinin keman repertuvarına kazandırdığı eserlerin kemana teknik ve müzikal yansısı
7. Yapılan tüm incelemelerinin keman eğitime olan katkısı

Araştırma konusu olan müzikte klasik dönemin keman repertuvarına yansısı tezin sonucunda ulaşılan tüm bilgilerin keman öğrencileri ve icracılara klasik dönem için bilgi ve kaynak olacak bir tez olduğu düşünülmeyle birlikte, konservatuvarda okuyan öğrencilerin karşılaşabilecekleri klasik dönem bestecileri ve

eserleriyle ilgili daha fazla bilgi sahibi olması öngörülmektedir. Bütün bunlara ek olarak, profesyonel keman icracıları ve öğrencilerin klasik dönemin keman repertuvarına olan etkilerini gözlemlemesinin mümkün olduğu bir kaynak niteliği taşıdığı düşünülmele birlikte hem müzikte klasik dönemin, hem bestecilerin ve keman repertuvarının birbirleriyle olan bağlantılarının saptanabildiği bir kaynak niteliği taşıması düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Akdeniz B. H. “Mozart’ın Avusturya Keman Okulu’na Katkıları ve Keman Eserleri” Sanatta Yeterlilik Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Eskişehir.
- Aydın, N. (2013). “Kemanın Tarihsel Gelişim Süreci ve Eğitimci Yorumcular” s.216 *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* Sayı: 30.
- Başaran (2020). “Ludwig Van Beethoven’ın Müziği ve 7. Keman Sonatı” Yüksek Lisans Tezi. Bursa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Cerit K. V. (2020). “Joseph Haydn’ın Erken ve Son Dönem Piyano Sonatlarının İrdelenmesi ve Karşılaştırılması”. Sanatta yeterlilik tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çelik, A. (2012). “Klasik Dönem Bestecisi W.A. Mozart’ın Yaşamı, Müzik Anlayışı Ve Klarnet Eserleri” *Akademik Bakış Dergisi*, :31.
- Dikicigiller, N.(2007). “Klasik Dönem Viyola Konçertoları”. Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Erdem, S. (1998). “*Barok, Klasik ve Romantik dönemlerde keman*” 2.34. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Sanat Eseri Raporu. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Erkli E. (2009). “Joseph Haydn ‘Hoboken VII.2’ Re Majör Vidyolonsel Konçertosunun Yazılmış Edisyon Ve Kadanslarıyla İncelenmesi”. Yüksek Lisans Eser Metni. Mimar Sinan güzel sanatlar enstitüsü.
- Erol, İ. (1998). *Kılavuz Kitap*, Yurt Renkleri Yayınevi, Ankara.
- Feridunoğlu, L. (2004). *Müziğe Giden Yol Genç Müzisyenin El Kitabı*, (2. Baskı), İnkılap Kitapevi, İstanbul.
- Feridunoğlu, L., Z., (2005). *İz Bırakan Besteciler Yaşamları ve Yapıtları*, İnkılap Yayınevi, İstanbul.
- Grout, D. J. ve Palisca, C. V. (1996). *A history of Western music* (No. Ed. 5). WW Norton & Company, Inc..
- İlyasoğlu,E.(2009). “*Zaman İçinde Müzik*” (9. Basım). Remzi Kitapevi, İstanbul.
- Kapçak, B. (2008). “*Kemanda vibrato ve öğretim teknikleri*”. Yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Ketenci, N. (2005). “Alman keman ekolü”. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.

- Kurtuluş E. D. (2019). “Klasik Dönem Özellikleri Ve Wolfgang Amadeus Mozart’ın No.1 Ve No.2 Keman Konçertolarının Yapılan Müzikal Analizlerinin Karşılaştırılarak İncelenmesi”. Yüksek Lisans Tezi. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Mimaroğlu, İ. (1970). *Musiki Tarihi*, İstanbul.
- Özkaya, Y. (2018). “Carl Stamitz’in Re Majör Viyola Konçertosu ve Müzikte Klasik Dönem”. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.
- Özok E. (2019). “Klasik Dönem Oda Müziği Repertuvarında Kontrbasın Yeri”. Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Öztürk, F.G. ve Özay, S. (2008). Keman ve Viyola Eğitiminde Kullanılan Mazas Special Etudes Op. 36 Metodu’nun Sağ ve Sol El Teknikleri Yönünden İncelenmesi. *G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 57–74.
- Say, A., (1997). *Müzik Tarihi*, . Baskı Müzik Ansiklopedisi Yayınları. Ankara.
- Şensin E. (2022). “Franz Joseph Haydn Re Majör HOB.VIIB:2 Viyolonsel Konçertosu’nun D. Popper, C.A.Piatti’nin Etüd Ve Kaprisleri İle Çalışılması İçin Öneriler”. Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şimşek, H. ve Yıldırım, A. (2000). ‘*Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*’, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Tokur G. D. (2020). “Ludwig Van Beethoven’ın Op.110, No.31 Pişano Sonatı’nın Form, Armoni Ve Pişanistik Açından İncelenmesi”. Yüksek Lisans Sanat Çalışması Raporu. Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.
- Toptaş, B. (2012). Haydn, Mozart ve Beethoven’ın pişano sonatlarına genel bir bakış. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 5(8), 1157-1166.
- Yener, F. (1983). *Müzik, Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu*, İstanbul, http://www.cukurovasenfoni.org/cdso/sozluk_r.asp , 42.
- Yıldız, E. (2000). Dönemleri ve Bestecileriyle Klasik Müziğin Gelişim Süreci, *Journal of Fine Arts*, (2).
- Yurdakul D. (2020). “W.A. Mozart (KV 612) Konser Aryası'nın İncelenmesi ve Viyana Klasik Döneminde Kontrbasın Solist Enstrüman Olarak Önemi”. Sanatta Yeterlik Çalışması. Mimar Sinan güzel sanatlar enstitüsü. Konya.

İNTERNET KAYNAKLARI

<https://melodininsesi.com/beethoven-keman-koncertosu-op-61-re-major/> (Eriřim Tarihi 15.11.2022)

<https://musiconline.co/tr/blog/muzikte-klasik-donem> (Eriřim Tarihi 17.11.2022)

https://tr.wikipedia.org/wiki/Klasik_Dönem_bestecileri_listesi (Eriřim Tarihi 22.11.2022)

https://tr.wikipedia.org/wiki/Klasik_müzik_bestecileri_listesi (Eriřim Tarihi 17.11.2022)

https://tr.wikipedia.org/wiki/Ludwig_van_Beethoven (Eriřim Tarihi 15.11.2022)

<https://www.ozanyarman.com/files/Barok-Rokoko.pdf> (Eriřim Tarihi 15.11.2022)

List of compositions by Wolfgang Amadeus Mozart - Wikipedia (Eriřim Tarihi 19.11.2022)

Wolfgang Amadeus Mozart - Vikipedi (wikipedia.org) (Eriřim Tarihi 22.11.2022)